Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. № 236 (7.325) 1990 йил 13 октябрь, шанба. Баҳоси 3 тийин.

⊙ Оксана Санина Тошкентдаги Ф. Хўжаев номли 1-пойабзал фабрикаси кўп миллатли жамоасининг аъзоси. Уни ҳамкасблари сидқидилдан меҳнат қилиши, хушмуомалалиги учун ҳурмат қилишади.

И. Шербек сурати.

Мутасаддилар фикрича...

ТЕНГ ЯРМИГА ҚИСҚАРДИ

Р. АИТОВА,
шаҳар электр таъминоти бошлиғи.

— Ўзбекистон ССР Президентининг Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган ғалабанинг 45 йиллиги байрам қилиниши муносабати билан Улуғ Ватан уруши ногирони, қатнашчилари, байналмилалчи жангчилари ва ҳалоқ бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисидаги Фармонига биноан шу йилнинг 1 июлидан бошлаб Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, байналмилалчи-жангчилар ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари хонадон ҳақи тўлашдан озод қилиндилар. Шунингдек коммунал хизматлар (сув, газ, электр қуввати, иссиқлик қуввати) учун 50 фоиз ҳақ тўлашга оид қисмидаги Улуғ Ватан уруши ногиронлари учун белгиланган имтиёзлар уларга ҳам тааллуқли ҳисобланади.

Бугунги кунда шаҳримизда электр қувватидан имтиёзли фойдаланиш имкониятига эга бўлган 53.900 оила бор. Президентимиз Фармонидан сўнг уларнинг сони яна 28.900 тага кўпайди. Шундан 19 мингтаси Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, 6400 таси байналмилалчи-жангчилар, 3400 ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларидир. Булар бугунги кунда электр қуввати учун 2 тийиндан ҳақ тўлашмоқда.

Яна шуни айтиш керакки янги бунёд этилаётган уй-жойлар атрофида кўчаларга чироқ ўрнатиш ишлари ҳам кўнгилдагидек олиб борилмоқда. «Ўриқзор», «Али Қушчи» ва 7-Қўйлиқ даҳасида ҳамда Қамарнисо кўчасида бу ишлар бажарилди. 70 километр узунликдаги масофага электр устунлари ўрнатилиб ўнта электр қувватини маромида етказиб берадиган қўшимча станциялар қурилди ва бу ишлар учун 520 минг сўм сарфланди.

ФАҚАТ БУЮРТМА ОРҚАЛИ

В. ШУШПАНОВСКИЙ,
уй-рўзғор металларини таъмирлаш комбинатининг бош муҳандиси.

— Кейинги вақтларда тилла тақинчоқ ва буюмларга бўлган талаб ортиб бормоқда. Шунинг учун ҳам бизнинг Весна кўчаси, 223-уйга жойлашган устахонамизга ташриф буюрувчилар сони ортди. Бугунги кунда тилла тақинчоқлар буюртмачиларнинг олиб келган олтинлари ҳисобига бажариб берилади. Олдинлари эса мижоз маълум миқдорда тилла берар, қолгани эса устахона ҳисобига бажариларди.

Бугунги кунда шаҳримизда аҳолига хизмат кўрсатаётган пунктлар сони 33 та бўлиб, унда мингга яқин буюртмалар адо этилмоқда. Агарда машиналарингиз учун темир гараж буюртирмоқчи бўлсангиз 880 сўм тўлаб бир ой кутишингиз керак бўлади. Уйингизга темирдан печка ўрнатиш ниятингиз бўлса, Зуҳур Қобулов кўчаси, 19-уйда жойлашган пунктимизга мурожаат қилинг. Шу каби ва шунга ўхшаш буюртмалар комбинатимизнинг 800 кишидан иборат хизматчилари ёрдамида адо этилиб берилади.

Бошқариладиган бозор иқтисодиёти бўсағасида

«ШАРҚ»ДАГИ ТАКАЛЛУФ ВА ТАБАССУМ

⊙ «ШАРҚ» банкининг Тошкент бўлимига обрўли бир мижоз мурожаат этди. Унинг аризаси яхшилаб текширилиб, олинадиган фойда миқдори тўғрисида музокаралар юритилганидан сўнг, атиги бир неча кун мобайнида 60 миллион сўм миқдорида қарз бериладиган бўлди. Ана шу пул «Шарқ» банкининг мамлакатдаги 23 та бўлимидан Тошкентдаги банкнинг ҳисоб дафтарчасига зудлик билан келиб тушди. Мижозлар — корхоналар, ташкилотлар, кооперативларнинг вакиллари битим тузилаётганида кишининг тинкасини қуритиб юборадиган тўраларча тўсиқларсиз бундай тез қарз олиш тўғрисида илгари ўйлаб ҳам кўрмаган эдилар. Иқтисодиётни қайта қуриш, бозор муносабатларига ўтиш давлат банкларининг муносиб рақиби сифатида тижорат молия-қарз фирмаларини пайдо қилди. Мамлакатимиздаги ана шундай тижорат муассасаларининг биринчиси — «Шарқ» банки бўлди.

Саксонинчи йилларнинг ўрталарида ўз низомига мувофиқ 500 минг сўм сармоя билан Уфа шаҳрида ташкил топган «Шарқ» банки ўтган йилни бир ярим миллиард сўмлик оборот билан якунлади. Турли идораларда «Шарқ»нинг бу қадар шиддатли парвози, молиявий аҳволининг мустаҳкамлиги сабабларини ҳалигача тушуна олмаяптилар. Банк асосчиси, моҳиятан банк ишининг ўргимчак уясидек маташиб кетган системасини билмайдиган ёш шифокор ишни шундай йўлга қўйдики, давлат банкига якка ҳокимлик қилаётганлар ҳайронликдан ёқа ушлаб, елкаларини қисиб қўя қолишди. Уфа шаҳрида оёққа туриб олган «Шарқ» ўз таъсир доирасини кенгайтирди. Бир йил муқаддам Ўзбекистон пойтахтида унинг бўлими очилди. Бунинг ҳеч ажабланарли жойи йўқ. Жумҳуриятимиз саноат ва қишлоқ хўжалигининг турли тармоқлари шитоб билан ривожланадиган истиқболли минтақа ҳисобланади. Афтидан, ушбу бўлим яқин орада минтақалараро бошқарув марказига айланади, Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон кредит-молия фаолиятини ўз паноҳига олади.

Банк бошқаруви аъзолари тошкентлик молия ходимларининг ишини жуда яхши тақдирладилар. Биринчи навбатда, тошкентлик молия ходимларининг ишни олиб боришдаги ўқувини, сармоя оборотининг салмоғини таъкидладилар. Буни «Шарқ» банкидаги ишлар аҳволини ўрганган Австрия Аудитор фирмасининг мустақил комиссияси ҳам тасдиқлади. Фикримизни исботлаш учун бир неча рақам келтирамиз. Тошкент бўлими фаолият кўрсата бошлаган даврда у 200 миллион сўмга яқин қарз берди, 11 миллион сўм даромад олинди. Энди ишнинг бошланиши ёмон эмаслигини пайқаб олган бўлсангиз керак.

— Биз аслида давлат банкларининг муқобилимиз, — дейди «Шарқ» банки Тошкент бўлимининг директори В. Содиқов. — Хўш, биз нималаримиз билан мижозларни ўзимизга жалб этяпмиз? Бунинг бир нечта сабаби бор. Бу операцияларнинг тезлиги, мижозларимизга тўла ишонч, ходимларимиз иқтисодий, молиявий, ҳуқуқий масалалар юзасидан уларга малакали маслаҳат бераётганликлари билан изоҳланади. Яна лизинг фаолиятини — ижарага ускуналар ва турли электрон техника сотиб олиб, уларга бериб туришни ҳам қўшиш мумкин. Фақат биз шундай ишлаётганимиз йўқ. Масалан, Ўзбекистон тижорат инновация банки биз билан рақобат қилмоқда. Лекин бундан мижозларгина эмас, жумҳуриятимизнинг ўзи ҳам наф кўрмоқда. Зотан биз сармоялар ёнига сармоялар қўшилишини таъминлаймиз, қурилишларга пул берамиз. Халқ хўжалиги комплекси корхоналарини замонавий ускуналар билан жиҳозлаймиз.

«Шарқ» банки Тошкент бўлимининг мижозлари кўп. Бу ерда 30, 60 миллион сўмлик қарз бериш одат тусига кирган. Бу пуллар Қибрай спиртсиз ичимликлар комбинатини таъминлашга, ёшлар фан-техника ижодиётининг бир нечта марказини ривожлантиришга, саёҳатчилик билан шуғулланаётган «Бутек» концерни фаолиятини кенгайтиришга, компьютерлар сотиб олиш ва уларни программа билан таъминлашга сарфланди. Хўш, «Шарқ» банкининг Тошкент бўлими бунинг эвазига улардан қанча фойда олади?

— Ҳар қандай миқдордаги қарз учун қатъий равишда қанча фоиз фойда олиниши белгиланса, бу беъманилик бўлади, маъмурий-буйруқбозлик системасини қайтадан вужудга келтиради, — дейди бўлимнинг ҳуқуқ маслаҳатчиси А. Кузнецкий. — Қарз олиш учун аризани текшириб чиққанимиздан сўнг, мижозлардан қанча фойда олиш кераклигини ҳал қиламиз. Эҳтимол, берилган қарзнинг икки фоизи, балки ҳатто ўн икки фоизи миқдорида бўлар... ҳар қандай банкнинг фаровонлиги ва барқарорлиги ўзи берган қарзларидан мунтазам фойда олишга боғлиқдир. Ҳар бир алоҳида-алоҳида ҳолда мижозларга ўзига хос равишда якка тартибда ёндошиш, унинг молиявий аҳволи, жамғарманинг истиқболини ҳисобга олиш зарур. Бунингсиз обрў қозониб бўлмайди.

«Шарқ» банки Тошкент бўлими ташкил топганлигининг бир йиллиги жумҳурият пойтахтидаги Куйбишев ноҳиясида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиладиган «Ижарачи» деб аталган дастлабки дўконнинг очилишига тўғри келди. Яқин вақт ичида бундай савдо дўконлари кўпайиши тушунарли, албатта. «Ижарачи» дўкони эса хусусий тарзда иш юритишнинг ҳозирча илк даракчиси бўлди. Унинг ходимлари «Шарқ» банкидан фирмани ташкил этиш учун қарз олдилар. Хўш, улар қарзни бошқа банклардан эмас, нима учун шу бўлимдан олдилар? Бу саволга жавоб бериш жуда осон — берилган қарзга тўланадиган миқдордаги фоизларнинг фойдали шарти, савдо-саноат доиралари вакилларининг «Шарқ» хусусида фикри яхшилиги бунга сабаб бўлди. Ана шу яхши фикр хусусан банк учун энг зўр ташриф қоғози сифатида хизмат қилади.

Тошкент бўлимининг иши бир нарсани кўрсатди: ушбу банк жумҳуриятимизга зарур, унинг фаолияти Ўзбекистон иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлашга йўналтирилган. Лекин банкнинг бошқарувчи Уфада, Россия Федерацияси ҳудудида-ку? Шундай бўлгач, нима қилиш керак?

— Банклар учун шартли ҳудудий ажралиш деган нарсанинг ўзи йўқ, — дейди В. Содиқов. — Пуллар шубҳасиз самара берадиган соҳаларга сарфланади. Албатта, бу ерда таваккалчилик қилмасдан бўлмайди. Лекин биз шунинг учун ҳам банкирлармизки, кутилмаган, мушкул ва шошилинч вазиятни олдиндан кўра билишимиз зарур. Минтақамиз жуда истиқболлидир. Ишлаб чиқариш йўналишларини ўзгартириш, янги маҳсулот тайёрлашга ўтиш жуда катта капитал маблағлар сарфланишини тақозо этади. Банкимиз эса маблағлар кўпайишига кафолат беради...

«Шарқ» корхоналардангина эмас, айрим шахслардан ҳам жамғармалар қабул қиладиган мамлакатимиздаги ягона тижорат банкидир. Ҳозир у йиллик даромаднинг тўрт фоизи миқдорида давлатга ҳақ тўламоқда, бу эса ўша омонат банклар бераётганидан шубҳасиз кўпдир. Лекин бозор муносабатларига ўтилиши билан, аҳвол ўзгариши, шубҳасиз. Шу сабабли бўлимимиз ҳозир Фарғонада ўз ваколатхонасини (бу ерда кучли саноат базаси бор) очмоқда, жумҳуриятимиз бошқа вилоятларининг имкониятлари ўрганилмоқда. Якка ҳоким банклар ўзларининг яқин-яқиндаги мижозлари улардан секин-аста юз ўгираётганликларини тинчгина кузатиб туролмайдилар, албатта. Бошқа мустақил банклар сингари «Шарқ»қа ҳам халақит беришмоқда. Бироқ эндиликда мижозларни алдаб бўлмайди. У энди ҳамма нарсани тушуниб қолди, ўзига фойдали жойгагина мурожаат этади.

...«Шарқ» банки бўлимининг қароргоҳи Тошкентнинг эски Фигельский кўчасидаги чоғроқ ҳовлига жойлашган. Бу ерда сиз тирбанд одамларни ва ўзини ишчан қилиб кўрсатаётган ходимларни кўрмайсиз. Бу ерда мижозларни такаллуф, табассум билан кутиб оладилар, уларнинг таклифлари ва муаммоларини диққат билан ўрганадилар, бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, чунки «Шарқ» ўз обрўсини авайлаб асрайдиган жуда жиддий фирма ҳисобланади, — деб якунлайди ўз мақоласини ЎзТАГ мухбири Л. Левин.

ТАЖРИБА ҚЎЛ КЕЛДИ

⊙ **УЗБЕКИСТОН аҳолига маиший хизмат кўрсатиш вазирлигига қарашли «Узбиттехника» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида фаолият кўрсатаётган тажриба лабораторияси мутахассисларининг чинакам ижодий марказига айланиб қолди.** Унинг моҳир модельерлари энг яхши маҳсулотлар моделларини жойларда оммалаштириш йўлида самарали ишлар олиб бормоқдалар.

Шу йилнинг ўтган ойлари давомида икки юзга яқин моделлар намунаси атрофлича ўрганиб чиқилди. Буларнинг аксарияти эса ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Лабораторияда орттирилган бу тажриба «Ташгоробувьремонт» бирлашмасида ҳам қўл келди. Ушбу бирлашманинг тажриба лабораторияси ўз ижодий ишларини яқинда очилган кўргазмага тақдим этди.

БАРҲАЁТ АНЪАНАЛАР

⊙ БУГУН Тельман номидаги маданият ва истироҳат боғида «Барҳаёт анъаналар» деб аталган театрлаштирилган сайил ўтмоқда. Унда райондаги ўттизта маҳалла иштирок этиб ҳар бир маҳалла ўзи келтирган палак, дорпеч ва шу каби қадимий тикилган кўргазмалари билан иштирок этишади. Сайилда сопол идишдан ясалган ҳар хил идиш-товоқлар кўргазмаси ҳам ташкил этилди. Фольклор-этнографик дастаси сайил иштирокчилари хизматида бўлмоқда.

ДОҒИСТОНЛИК ҲАЙКАЛТАРОШ КЎРГАЗМАСИ

⊙ **БУГУН Халқлар дўстлиги музейида доғистонлик ҳайкалтарош Алихўжа Сайгидовнинг кўргазмаси очилди.** Кўргазмадан ҳайкаллардан ташқари графика, майда пластика ҳам ўрин олган. Мусаввир 1948 йилда туғилган, Доғистондаги бадиий билим юртини тугатгач, Ленинград бадиий академиясида таҳсил кўрди. Унинг диплом иши мавзуи ўз ўлкасининг халқ шоирларига бағишланган эди. А. Сайгидов ўз асарлари билан Болтиқбўйи жумҳуриятларидаги ва Бокудаги кўргазмаларда қатнашган. Унинг «Фаластин фожиаси» иши кумуш нишон билан тақдирланган.

Қардошликка нима етсин

БИР ОИЛА ФАРЗАНДЛАРИДЕК

ТОШКЕНТДАГИ тажриба-механика заводида турли миллат вакиллари ишлашади. Бугун биз ушбу лавҳада бу байналмилал жамоанинг А. Гаврик бошчилик қилаётган бригадаси ҳақида биринчи бўлиб сўз юритмоқчимиз. Чунки бу кичик жамоада беш миллатдан иборат бўлган олти киши меҳнат қилади. Бригаданинг ибратли ишлари ва ўзаро дўстона муносабатлари бутун бошли корхона жамоаси оғзига тушган. Шу ўринда биз жамоа кундалик ҳаётидан бир мисол келтирмоқчимиз.

Яқинда бригада аъзоларидан Каримжон деган йигит оғир касалликка чалиниб шифохонага тушиб қолди. Унинг дўстлари Каримжоннинг йўқлигини билдиришмади. Ишлаб чиқаришни сусайтиришмади. Кундалик топшириқни ҳам худди олдингидек қилиб адо этаверишди. Бунинг устига жамоанинг ҳар бир аъзоси кун ора шифохонага бориб бемор ётган дўстларидан хабар олиб туришди, соатлаб унинг ёнида бўлишди. Ширин сўзлари ва меҳрибончиликлари билан беморнинг тезда соғайиб кетишига ёрдам беришди. Куни-кеча жамоа сафи яна тўлди. Каримжон соғайиб дўстлари ҳузурига қайтди.

Диққатингизга ҳавола этилаётган пастдаги суратда корхонанинг автоматика цехи электр пайвандчиси Мастура Назарова тасвирланган. У ишлаб чиқаришга ўрта мактабни тугатиб келган. Мана уч йилдирки, Мастура ўзининг ишчан ва уддабуронлиги билан жамоада шуҳрат қозониб келмоқда.

— Заводга ишга келганимдан хурсандман, — дейди у. — Чунки бу ерда мен кўплаб дўстлар орттирдим. Улар орасида рус, қозоқ, тожик, украин, корейс ва бошқа миллатга мансуб кишилар учрайди. Ҳаммамиз бир оиланинг фарзандларидек аҳил ва ҳамжиҳатлик билан ишлаяпмиз.

Бригада илғорларидан С. Шерматов ва Б. Мамадалиевларнинг номи бугунги кунда нафақат жамоада, балки корхона аҳли ўртасида маълум ва машҳур. Уларнинг бири бу ерда ўн йилдан бери ишлаётган бўлса, иккинчисининг меҳнат фаолиятига эндигина икки йил тўлди. Лекин бу ёш устоз ва шогирдлар ҳамиша бир-биридан ўзиб, мусобақалашиб меҳнат қилишади. Улар ишлаётган ёғочга қайта ишлов бериш участкаси маҳсулотлари сифатлилиги билан бошқалардан ажралиб туради. Жамоатчи сураткаш У. Усмонов яқинда шу корхонада бўлиб бу устоз ва шогирдларни суратга тушириб қайтди.

Сиз суратда кўриб турган Комилжон Ражабов ҳам ҳали ёш бўлишига қарамай корхонада яхши обрўга эга. Бу учинчи даражали токарь томонидан ишлаб чиқарилаётган эҳтиёт қисм ва деталлар биринчи тақдимдаёқ қабул қилинади. Айниқса корхона ёшлари унга катта ишонч билдиришган. Комилжонни ўзларига комсомол етакчиси қилиб сайлаб олишган. Яқинда К. Ражабов ҳаётида яна бир қувончли воқеа содир бўлди. У цех бошлиғи этиб тайинланди.

— Жамоамизда турли миллат вакиллари ишлашади, — дейди Комилжон. — Лекин ҳаммамизнинг мақсадимиз бир. Кундалик режаларимизни ошириб бажарган ҳолда фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга бел боғлаганмиз.

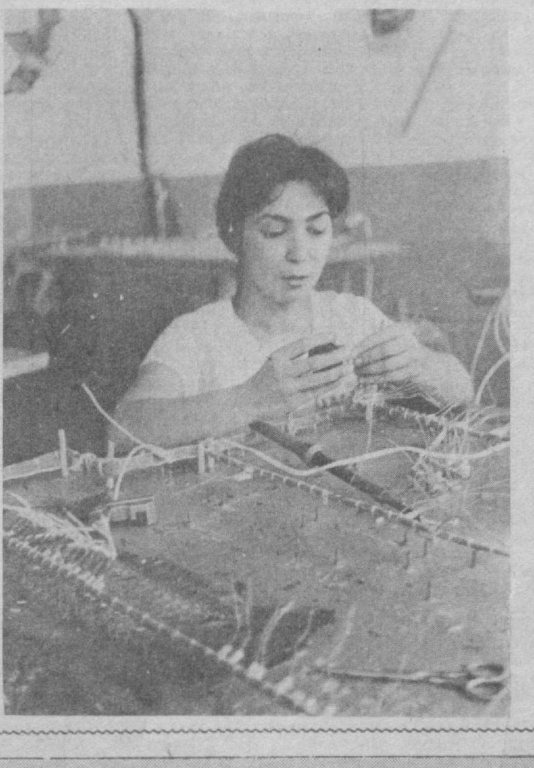

Обуна—91:

«ОҚШОМ»НИНГ БЎЗДАГИ ИХЛОСМАНДЛАРИ

ОБУНАНИНГ нархи ошганлиги рўзнома мухлисларининг пучагини-пучакка, сарагини-саракка ажратиб қўйди. Шу билан бирга матбуот нашрларининг қадрини оширди. Олдин ҳар бир обуначи 8 — 10 тадан рўзнома-ойномаларга ёзиладиган бўлса, ҳозирда ақл билан иш тутишга тўғри келади. Энди инсон юрагига яқин бўлган 2 — 3 та матбуот нашрларига ёзилади.

«Тошкент оқшоми» — ўқимишли рўзнома. 15 йиллик кузатишлар натижасида шундай хулоса чиқардим. Рўзномадаги «Одобнома», «Шанба оқшомида», «Касбинг — фахринг», «Тил ҳақидаги Қонун — амалда», «Қўшнинг тинч — сен тинч» сингари рукунлар остида эълон қилинаётган мақолалар жойларда ижобий баҳсларга сабаб бўлаётир. «Маҳалладош» нашри эса маҳалла қўмиталари ишини ташкил этишда дастур вазифасини бажармоқда.

ТошДДнинг журналистика куллиётида таҳсил олган йилларимиз рўзнома жамоаси билан яқиндан алоқа боғлагандик. Тажрибали журналистлардан «Оқшом»да иш ўрганганлигимиз учун ҳам рўзноманинг ҳар бир сонини ҳаяжон билан кўзатиб бораман.

Бизнинг ижодий ходимларимиз ҳам «Тошкент оқшоми»нинг садоқатли мухлисларидир. Шунинг учун ҳамкасбларим келгуси йил учун «Оқшом»га обуна бўлишди.

Биз райондаги Навоий номли жамоа хўжалигида яшаймиз. Хўжалик фирқа ташкилотининг котиби Мўйдинжон Собировнинг таъкидлашича, ижарачилардан 30 нафари «Оқшом»га ёзилишибди. Хўжалик касаба уюшмаси қўмитасининг қарорига кўра, йиғим-теримда фаол иштирок этган механик-ҳайдовчилардан 6 нафари «Тошкент оқшоми»га бепул обуна билан тақдирланишибди.

Шундай қилиб, Янги йилдан «Оқшом» Бўзга ҳам ташриф буюради.

Х. РУСТАМОВ,
Андижон вилояти, Бўз районидаги «Бўз ҳақиқати» рўзномасининг бўлим мудири.

ХАЙРИЯ САЙЛИ

⊙ **МАКСИМ ГОРЬКИЙ номидаги маданият ва истироҳат боғида «Инсонни эъзозланг» шиори остида хайрия сайли бўлиб ўтди.** Жумҳуриятимизда биринчи маротаба ўтказилган бу сайил болалар уйида камол топган ва тарбияланаётганларнинг ўзига хос байрамига айланди.

Узоқ-узоқларга таралаётган карнай-сурнай садолари остида 21, 22, 23, 24, 28 ва 33-болалар уйи кичкинтойлари боққа кириб келишади. Улар гулзорлар атрофида ташкил этилган махсус безатилган столлар атрофидан жой олишади. Ўзбекистон ССР халқ шоири Қуддус Муҳаммадий байрамни тантанали суратда очиб жажжиларга бағишланган янги шеърини ўқиб берди. СССР халқ артисти Тамарахоним, Ўзбекистон ССР халқ артисти Гавҳар Раҳимова, Муқимий номли мусиқали драма театри, жумҳурият ёш томошабинлар театри жамоалари бу ерга ташриф буюрган кичкинтойларни самимий қутладилар. Ўзбекистон ССР халқ шоири Эркин Воҳидов ўзининг келажагимиз бўлган болаларга бағишланган янги шеърини ўқиб берди.

«Инсонни эъзозланг» мавзуида ўтказилган бу учрашув барчада катта таассурот қолдирди.

Товланадиган тош сирлари

АРДОҚДАГИ ЖАВОҲИР

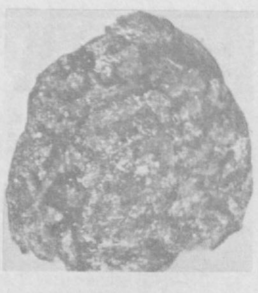

«Рўзномангизда ёқут ҳақида маълумот берсангиз деб илтимос қиламиз. Унинг қандай хиллари борлиги, олиниши ва хусусиятлари бизларни жуда қизиқтиради.

Салом билан, Чирчиқ шаҳрининг Красногвардейск кўчасида яшовчи аёллар номидан: маҳалла қўмитасининг котибаси:

Инобат БЕРДИЕВА».

ЁҚУТ қадимдан дунё халқлари орасида кенг тарқалган ва ардоқланиб келинадиган тошлардан бўлиб, унинг турлари ўзининг ранг, товланиши, кимёвий тузилиши, оптик хусусиятлари, қаттиқлиги каби хусусиятлари билан бир-биридан фарқланади. Ёқутнинг кимёвий тузилишини учта А, иккита Б ва учта кремний кислородли бирикмадан ташкил топган бирикма сифатида ифодалаш мумкин. А билан Б лар ўрнида баъзи металлар қуйилганда ёқутнинг турли хиллари вужудга келади. Ҳозирги вақтда ёқутнинг иттрий-алюминий ва шу каби бошқа қатор турлари синтез қилиб олинганки, булар ўзларининг физик-кимёвий, оптик, техник хоссалари, пишиқлиги, мустаҳкамлиги билан табиий тошларни орқада қолдиради. Қаттиқлиги ҳам юқори бўлади.

Ёқутларнинг машҳур конлари АҚШ, Совет Иттифоқи, Бразилия, Аргентина, Ҳиндистон, Шри Ланка, Чехословакия, Австралия, Норвегия каби мамлакатларда жойлашган. Йирик капиталистик мамлакатларда сунъий ёқутлар олиш йўлга қўйилган. Москва Кремлида порлаб турган ёқут юлдузлар ҳам инсон қўли билан яратилгандир.

Ёқутлар нафақат аёллар безаги, тақинчоқлари, заргарлик буюмлари, балки абразив маҳсулотларни ишлаб чиқаришда, лазер техникасида, рангли телевидениеда, электрон-ҳисоблаш машиналарида, ультратовуш техникасида, космик кемаларда муваффақият билан қўлланилмоқда.

Ёқутлардан қилинган заргарлик буюмлари жуда пишиқ ва мустаҳкамлиги туфайли бир неча авлодга ҳам мерос бўлиб хизмат қилиши мумкин. Шу жумладан, техникада ҳам уларнинг хизмати кўп йиллар давомида фойда келтиради.

Қадимда одамлар ёқут тошлар, безак ва тақинчоқларни беморларни касалликлардан фориғ этувчи, омад келтирувчи восита ҳамда яхшиликлар тимсоли сифатида олиб юрганликлари маълум. Ал-кимёгар ва астрологлар болаларнинг туғилган йиллари ҳамда сайёраларга ёқутлар хислатларини боғлаб, турли фикрлар билдиришган, тақдиру қисматлардан сўзлаганлар. Умар Ҳайём. Жомий, Санобарий, Пушкин, А. Купринлар ёқутлар ҳақида ажойиб шеърлар битганлиги, асарлар ёзганлиги маълум. Бобокалонимиз Абу Райҳон Берунийнинг ёқут тошлар хоссаларини қанчалик яхши билганлигини унинг минералогия ҳақидаги асарларидан ўқиймиз. А. Е. Ферсман ёқут тошларни «Сўзлатиб куйлатган, улар қўшиғини мириқиб тинглаган» десак янглишмаймиз.

Эндиликда сунъий ёқутларга бўлган эҳтиёж йил сайин ошиб бормоқда. Шунинг учун ҳам кейинги йилларда сунъий ёқут тошларнинг Менделеев даврий жадвалидаги лантаноидлар оиласига кирувчи элементлар (14 та элемент)ни ўз ичига олувчи ўнта мустаҳкам ва гўзал товланувчи вакиллари синтез қилиб олинди. Самарий, диспрозий, празеодим, неодим, эрбий, гольмий ва шу каби элементларни ўз таркибига олган ёқут тошлар техниканинг турли соҳаларида амалий аҳамият касб этганлигини эслатиб ўтамиз.

Сўнгги йилларда ёқут тошларга эҳтиёжнинг ортиши ва техникада қўлланиш соҳалари кенгайиши туфайли уларнинг дунё бозоридаги нархи бир неча баравар ошиб кетганлиги маълум. Баъзиларининг нархи йигирма ва ундан ҳам кўп марта кўтарилди. Урал демантоидларининг дунё бозорида саксонинчи йилларнинг бошларидаёқ карати 1500—2500 доллардан сотилганлиги маълум.

Ёқутлар ҳақидаги маълумотимизни техникани яхши билган Хўжа Насриддиннинг топқирлигини айтиш билан тугатамиз.

Кунларнинг бирида илмий-тадқиқот илмгоҳи олдидан ўтиб кетаётган Афандини бир илмий ходим хонасига таклиф қилибди. «Афандим, бақирганингизда овозингиз қай масофага етади, шуни биласизми?» — деб сўрабди. Мана шу хонада туриб, роса бақирингчи, ҳамшаҳарларимиз эшитар эканмиканлар, дебди. Ўзи эса хонадан ташқарига чиқиб турибди. Афанди роса бақирса ҳам овози ўзига эшитилмабди, аллақандай куч уни ютиб кетаётгандек сезилибди. Шунда илмий ходим қайтиб кириб Афандига унинг овози чиқмаганлиги, Бухородаги «Минораи Калон»дан туриб бақирганда унинг овозини бутун Бухоро аҳолиси эшитиши ҳақидаги гаплар бироз гумонлигини айтибди. Насриддин Афанди илмий ходимга: «Дўстим, хонангиз девори овоз ютувчи тошлар билан қопланмаганида эди, менинг овозимга сизнинг қулоғингиз кар бўлиб қолган, ҳамкасабаларингизнинг ўтакаси ёрилган бўлур эди», деган экан. Чунки Насриддин Афанди кристалларнинг (шу жумладан ёқутнинг ҳам) овозни яхши ютишини англаб олган экан.

Қудрат АҲМЕРОВ,
кимё фанлари доктори,
профессор.

СУРАТЛАРДА: ёқутга бой бўлган эглокит минералининг кўриниши; ёқут тошли тақинчоқ.

Қадимги қўлёзмаларни варақлаганда

ЭСКИ ЁЗУВЛАРДАН

● **Бас билдирсун аввал қардошига ўзининг севмагини токи муҳаббат икки тарафдан бўлсин учун.**

Яъни дўстдан садоқат, муҳаббат талаб қилишдан аввал киши ўз садоқати, муҳаббатини амалда изҳор қилиши лозимлигига ишора қилинмоқда.

● **Илмнинг офати унутмоқдир, ул илмни зое қилмоқ аҳил бўлмаған кимсага сўйлашмакдир.**

Яъни, илм ўрганиб, уни амалда қўлланмаса вақт ўтиб, ўрганганлари хотирдан кўтарилади — илм нобуд бўлади. Шунингдек, илмдан хабардор бўлишни истамаган кишига илм ҳақида гапириш илмни елга совуриш билан баробардир.

● **Янги туғилган гўдакдан жаннатнинг иси келур.**

(Риҳ ал-валад мин риҳ ал-жинната)

Яъни, янги туғилган гўдак ҳар қандай гуноҳу нопокликдан халосдир. Бунда гўдакнинг поклигига ишора қилинган.

● **Хиёнатсиз бўлғон эзгу сотувдир.**

Яъни, савдо-сотиқда хиёнат қилмаслик ҳам эзгулик ҳисобланади.

● **Ёрдам берингиз болаларингизга яхши адабларни ўргатмак бирла.**

Яъни, фарзандларингизга инсоний фазилатларни ўргатсангиз келгусида улар ҳар қандай шароитда ҳам йўл, тадбир топа оладилар. Бу келгусидаги ҳаётлари учун олдиндан берилган ёрдам бўлади.

Араб ёзувидан ҳозирги алифбога кўчириб, изоҳловчи:
Дилмурод САИДОВ,
«Хулосат ал-масойил» китобидан олинди.

ШАНБА ОҚШОМИДА

● **Тольятти шаҳридаги Волга автомобиль заводи кўплаб ишлаб чиқараётган машиналар орасида энг оммавийси ва машҳури — бу «ВАЗ — 2109» «Спутник» [хорижий элларда уни «Самара» деб аташади]автомобили десак муболаға бўлмайди. Завод шундай машиналарни бир йилда 100 мингта ишлаб чиқариш қувватида ишламоқда. Дарвоқе, «ноль тўққиз» тольяттилик автомобилсозларнинг энг ноёби ва техника даражаси бўйича мукаммал автомобилдир. Олдинги ғилдираклари етакловчи қилиб ишланганлиги машинани енгил бошқаришни таъминлайди. Микрокомпьютерли электрон ўт олдириш системаси билан жиҳозланган моторли тежамкор [ёқилғини кам сарф этади] ишлайди. Барча қулайликларга эга бўлган салони замонавий ва камсуқум ишланганлиги унга ташқи ва ички бозорда юқори истеъмол гарови бўла олади.**

Бинобарин, шу кунгача «ВАЗ — 2109»нинг икки хил от кучи қувватли мотор, уч турдаги кузов ва тўрт ижродаги қулайликка эга бўлган хилма-хил турлари яратилди. «Ноль тўққиз»нинг энг охирги камолга етган модели — бу «ВАЗ — 21099» машинасидир.

«ВАЗ — 21099» уч ҳажмли тўрт эшикли кузовга эга. Қолаверса, у «ноль тўққиз» оиласининг муҳим бир нуқсонини бартараф этишга муваффақ бўлди. Автомобиль ишқибозларига маълумки, «ВАЗ — 2109» машинасининг орқа қисмида ҳосил бўладиган аэродинамик гирдоб уюрмаси туфайли кўплаб чанг ва бошқа ифлосликлар тўпланади. Ҳаттоки, орқа эшик ойнасига ўрнатилган тозалагич қурилмаси ҳам самарали фойда бермайди. Бу камчилик «ВАЗ — 21099»да ўзига хос алоҳида ишланган юкхона туфайли йўқотилди. Ушбу ўзгартириш автомобиль қиёфасига жадаллик тусини берди. Шунингдек, автомобилнинг ҳавога қаршилиги етарлича яхшиланганлигини аниқ тажрибалар тасдиқлайди. Ундан ташқари бу янгилик машинанинг ўтағонлигига амалий жиҳатдан таъсир кўрсатмайди. Шу билан бирга ўрнатилган янги орқа бампер унга эстетик нуқтаи назардан жуда мос тушганлигини алоҳида таъкидлаш лозим.

«ВАЗ — 21099»га ишчи ҳажми 1500 куб сантиметр ва 74 от кучи қувватига эга бўлган двигатель ўрнатилади. «Ноль тўқсон тўққиз» 5 та узатиш тезлигига эга бўлган жадал тезликлар қутиси билан жиҳозланган. Айниқса, унинг бешинчи узатиш тезлиги юқори тезликларда ёқилғини тежашда жуда қўл келади. У икки хил ижрода — «норма» ва «люкс» кўринишда ишлаб чиқарилади.

Бу икки ижродаги машиналар ташқи тузилиши бўйича бир-биридан ҳеч фарқ қилмайди. Лекин «люкс» турининг муҳим афзаллиги — ёқилғини нисбатан кам сарф қилади ва чи-

Янгилик!
Хабарингиз борми?

«АКА»ДАН ЎТГАН «УКА»

қинди газлардаги заҳарли моддалар миқдори Европа мамлакатлари стандартига жавоб беради. Гап шундаки, «ВАЗ — 21099»нинг двигатели борткомпьютер ва микропроцессорли электрон ўт олдириш системасига эга. Жумладан, ўт олдириш системасининг иш жараёни унча мураккаб эмас.

Миникомпьютер ёки бошқача қилиб айтганда, микро-ЭҲМ (электрон ҳисоблаш машинаси)га микропроцессорлар ёрдамида моторнинг ишлаш жараёни мобайнида тўртта бирламчи маълумотлар келиб туради. Чунончи, цилиндрлардаги ҳарорат ва босим даражаси, тирсакли валнинг айланма ҳаракати тезлиги ва карбюраторнинг ёқилғи дрюссель қопқоғини очилиш бурчаги тўғрисидаги маълумотлардир. Бу бирламчи хабарлар микрокомпьютерда ҳисобланиб, моторнинг ўша иш жараёнига мос равишда ўт олдириш свечаларига бир лаҳзада учқун беради. Тажрибаларга қараганда, бу жараён шу қадар тез суръатда ўтадики, автомобиль максимал тезликда юраётганда ЭҲМ мураккаб ҳисобларни бажариб, бир секундда 500 маротаба ўт олдириш свечасига учқун бериши мумкин экан. Натижада, моторнинг ўт олдириш камерасида ёқилғи энг самарали ёнади. Шунингдек, ёқилғини тўлиқ ёниши туфайли чиқинди газлар таркибидаги заҳарли моддалар кам бўлади.

Ҳозир заводда ишнинг қизғин даври — янги моделни ишлаб чиқаришга тайёргарлик кенг авж олган. «Ноль тўққиз» оиласига мансуб ҳамма моделлар орасида энг мукаммал модель — «ВАЗ — 21099» машинасини кўплаб ишлаб чиқариш 1991 йилга мўлжалланган. Синовчи-ҳайдовчиларнинг фикрича, бу машина ўзининг қулайлиги ва техник-эксплуатацион кўрсаткичлари билан шу турдаги ҳар қандай замонавий автомобиллар билан бемалол баҳслаша олади. Завод жамоаси ўз кучи билан тайёрланган махсус ва стандарт бўлмаган қурилмаларни, асбобларни ишлаб чиқаришни ниҳоясига етказди. Ўйлаймизки, «ВАЗ»чилар яқин кунларда совет кишиларини ўзининг ажойиб янги «ВАЗ — 21099» машинаси билан хушнуд этади.

Шавкат ИБРОҲИМОВ,
инженер.

Шифобахш неъматлар

● **Ўзбек дастурхонини турфа ноз-неъматларсиз қиёс қилиш қийин. Уларнинг барчаси нафақат тотли мевалар, шу билан бирга инсон саломатлигини мустаҳкамловчи неъматлардир. Шу ўринда улардан баъзиларининг шифобахшлик хусусиятлари ҳақида ҳикоя қиламиз.**

РАНГИ ЁМБИ ТУСЛИ

ПЎРТАХОЛ (апельсин) нафақат татимли ва хушхўр табиат неъмати бўлибгина қолмасдан, халқ табобати амалиётида бир қатор хасталиклар давоси сифатида ҳам қадрланади.

У халқ табобатида ошқозон-ичак йўли касалликларини даволашда синалган омиллардан ҳисобланади. Ошқозон-ичак жароҳати ва ярасида, иштаҳа йўқлигида, силла қуришида, овқатни ҳазм қилиш жараёнини яхшилашда ижобий таъсир кўрсатади.

Пўртахол меваси ёки ундан олинган шарбат авитаминоз билан боғлиқ бўлган бир талай касалликларни даволашда фойдаланилади. Илмий тиббиёт амалиётида пўртахол организмни ташқи муҳитнинг зарарли омилларидан сақлаш ва инфекцияларга чидамини ошириш мақсадида, шунингдек, оғир хасталикларни бошидан кечирган беморларнинг аъзоларини мустаҳкамлаш учун тавсия этилади. Шу билан бир қаторда пўртаҳол оғиз бўшлиғининг яллиғланиши, лаб бичилишида, кўз тинишида (бош айланишида), меъда ости бези ва жигар фаолиятини яхшилашда самара беради. Пўртахол шарбати пеллагра касаллигини даволашда, юрак-қон томирлари, гипертония, меъда-ичак, юқумли сариқ касаллиги, зиқнафасда фойдали табиий манба ҳисобланади.

Унинг меваси таркибида жуда кўп фойдали омиллар мавжуд. Жумладан 15 фоизга қадар қанд моддаси, 1—2 фоиз лимон кислотаси, С, B^1, B^2, РР витаминлари бор. Меванинг 30 фоизини ташкил қилувчи пўстлоғи таркибида ҳам қанд, пектин, эфир мойлари, Р витамини сақланади.

ТОТЛИ ВА ОРОМИЖОН

ИЛМИЙ табобат амалиётида мандарин одам организмида модда алмашинувини яхшилаш мақсадида, тўқималарнинг «нафас олиши», ўсиши ва қайта тикланишида ҳамда қонда гемоглобин ҳосил бўлишида ижобий тарафларини намоён қилувчи, кўриш қобилиятини яхшилашда фаоллик кўрсатадиган неъмат сифатида тавсия этилади. Мандарин бўғма, шамоллаш, ўткир бод касаллиги, кўкйўтал, тумов, грипп, ич терлама ва яна бир қанча юқумли касалликларни даволашда фойда беради, иштаҳа очади, организмни мустаҳкамлайди.

Мандарин мевалари пўстидан ҳоли қилингач, сархиллигича истеъмол этилишидан ташқари, ундан шарбатлар олинади, мураббо, турли оромижон ичимликлар тайёрланади. Ўсимликнинг муаттар гулларидан парфюмерия саноатида жуда қадрланадиган эфир мойлари олинади. Пўчоқлари эса қандолатчиликда ишлатилади.

Мандарин мевалари таркибида қандлар, органик кислоталар, витаминлар мажмуаси бор.

КЎП ДАРДГА ДАВО

ШОЛҒОМ озиқ-овқат маҳсулоти сифатида кенг истеъмол қилиниши билан бирга, у қадимдан қатор касалликларга даво сифатида ишлатилиб келинади. Ибн Сино шолғомнинг ўртаси ўйилиб, мум ва гул мой солиниб қўрда кўмилгани билан тери касалликларини, совуқдан пайдо бўлган яра ва ёрилишларни даволаган, қайнатиб пиширилган шолғомни кўкрак қафасини ва томоқни юмшатишда ишлатган. Шолғомни гўшт билан қайнатиб истеъмол этилса, кишига мадор, кўзга фойда бериши ҳақида маълумот берган.

Халқ табобатида ундан ўпка, нафас йўли касалликларида, иситма баланд бўлганида, юрак безовта қилганида фойдаланилган. Унда сийдик ҳайдаш, жароҳатларни тузатиш, ҳамда антисептик оғриқ қолдирувчи хусусиятлар ҳам мавжуд. Унинг қайнатиб пиширилгани ва (унинг) шарбати бронхиал астма, кўксов касаллигида, қаттиқ йўтал пайдо бўлганида, ўткир ларингитда, шамоллаш натижасида овоз йўқолганда, уйқусизликда фойда беради. А. П. Попов шолғом шарбати шакар ёки асал билан бирга йўтал қолдирувчи яхши дори бўлишини қайд қилиб ўтади. Ҳар куни шакарли шолғом шарбатидан 3—4 марта ичиш тавсия қилинади. Уй шароитида шолғомдан дори тайёрлаш учун 2 ош қошиқ майдаланган шолғом устига 1 стакан қайноқ сув солиб, 15 минут давомида қайнатилади ва ундан чорак стакандан ичиб турилади. Агар шунинг бир стакани уйқу олдидан ичилса, тинчлантирувчи дори вазифасини ўтайди. У билан ғарғара қилинса томоқ ва тиш оғриғига даво бўлади. Пиширилган шолғом бўтқасини подагра билан касалланган жойларга боғлаб қўйилса, ижобий натижа беради.

Доно ХЎЖАЕВА,
доришунос.

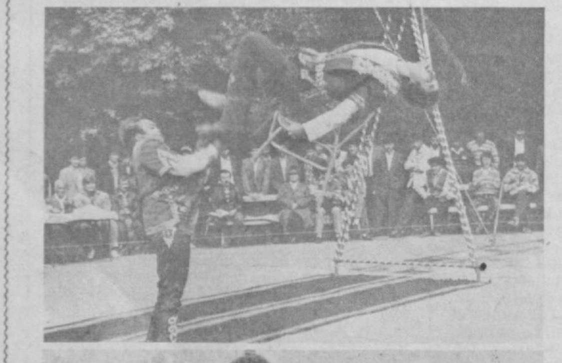

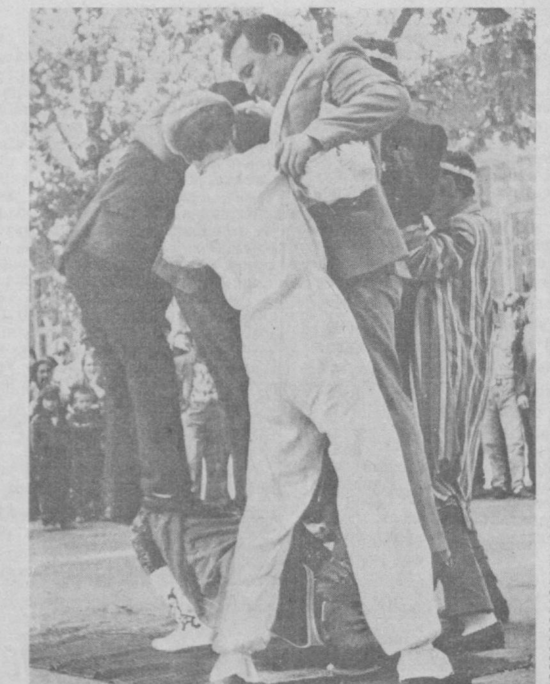

ДОВЮРАКЛАР КЎРИГИ

КУНИ кеча шаҳримизнинг Ленин комсомоли номидаги марказий маданият ва истироҳат боғида халқ цирк жамоаларининг анъанавий жумҳурият кўриги бўлиб ўтди.

Кўрикни ташкил этишда Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги қошидаги халқ ижоди ва маданий-маърифий ишлар Жумҳурият илмий методик маркази ва боғ маъмурияти катта ташаббус кўрсатдилар.

Кўрикни Обиджон Тошкенбоевнинг шогирди Юнусали Ғозиев раҳбарлигидаги Андижон вилояти Марҳамат райони маданият уйи қошидаги «Андижон самоси» халқ амалий цирк жамоаси бошлаб берди. Сўнг Турсун Али Муҳаммад бошчилик қилаётган Фарғона вилоятининг Фарғона район «Чинор таги» маданият ва истироҳат боғи қошидаги «Водил Чинори» ўзбек миллий цирк жамоаси, Аҳаджон Муродов бошчилигидаги Қўқон шаҳар Муқимий номли маданият ва истироҳат боғи қошидаги «Қўқон Минори» дорбозлари, Абдумурод Эргашев раҳбарлигидаги Самарқанд шаҳар М. Горький номли марказий маданият ва истироҳат боғига қарашли «Парвоз» дорбозлари Жаҳонгир Рамазонов ва Ҳикматулла Бобомуродов раҳбарлигидаги Бухоро вилояти «Октябрь 50 йиллиги» маданият ва истироҳат боғининг дорбозлар гуруҳи ўзларининг миллий руҳ билан йўғрилган санъатларини намойиш қилдилар. Йиғилган санъат шайдоларида айниқса қизиқчи ва полвонларнинг, акробатларнинг инсонни лол қолдирувчи чиқишлари, иллюзиончиларнинг ажойиб маҳоратлари зўр қизиқиш уйғотди. Ҳакам раислигини Эркин Тошкенбоев олиб борди.

III Бутуниттифоқ халқ ижодиёти анжумани доирасида ўтказилган цирк жамоаларининг анъанавий жумҳурият кўригида «Қўқон Минори» дорбозлар жамоаси ғолиб деб топилди.

Иккинчи ўринни Т. Болтабоев раҳбарлигидаги Тошкент вилояти Коммунистик райони, Янгиобод шаҳар халқ амалий цирк жамоаси ва Ю. Ғозиев раҳбарлигидаги «Андижон самоси» халқ амалий цирк жамоалари эгалладилар. Самарқанд шаҳридаги «Парвоз» дорбозлар жамоаси ва Сирдарё вилояти Гулистон шаҳар маданият ва истироҳат боғининг цирк жамоаси учинчи бўлишди. Кейинги кўрик қизиқчилар ўртасида бўлади.

Даврон АҲМАД.

СУРАТЛАРДА: кўрикдан лавҳалар.

Муаллиф суратлари.

Турмуш чорраҳаларида

Азиз ва муқаддас

МАҲАЛЛАМИЗДА кекса бир отахон бор. У нотаниш ёшроқ одам билан суҳбатлашиб қолгудек бўлса, гапнинг орасида албатта «Болам, ота-онангиз борми», деб сўраб қолади. Агар «бор» деган жавобни эшитса «Бахтли экансиз, ота-она — давлат», — дейди. Ёки аксинча жавоб олса «Ота-онангизни унутманг, уларнинг номларини тез-тез ёд этиб туринг, қабрларини зиёрат қилинг», дейди оҳиста.

Отахонинг ўзи пиру-бадавлат. Кўплаб фарзандлари, набиралари унинг атрофида парвона. Лекин у ноқобил, ота-онасига ҳайр келтирмаган ўғил-қизларни ҳам озми-кўпми кўрган. Шу сабабли ота-она қадри, уларнинг ҳурмат ва эътибори ҳақида кўп ўйлайди. Баъзан шу ҳақда куюниб ҳам гапириб қолади.

Маҳалламизда ўз ота-оналарини эъзозлаб келаётган меҳр-оқибатли ўғил-қизлар жуда кўп. Уларни кўриб меҳринг ортади. Ю. Хайитбоев, С. Асқаров, С. Эшжонов, Р. Раззоқов, Э. Оллоберганов, К. Раҳимов, К. Болтаев каби фаол жамоатчи ва илғор ишчи-хизматчиларнинг оилаларида камол топган фарзандлар бунга мисол бўла олади. Улар ўз ота-оналарининг сўзларини асло икки қилишмайди.

Яқинда ёш бир қурувчи йигитни бозор олдида учратиб қолдим. У илгари жуда хушчақчақ, ҳеч нарсага пинагини бузмайдиган олифтароқ эди. Унинг бу сафарги ҳолати мени таажжубга солди. Чунки кўринишдан бироз синиққан, илгариги олифталигидан асар ҳам қолмаганди. Бунинг устига икки қўлида сабзавот ва мевалар, озиқ-овқат солинган сеткалар бор эди. У дастлаб шошилганича мени танимасдан ўтиб кетди. Кейин орқасига қайтиб келиб узр сўради. Биринчи айтган гапи шу бўлди:

— Отамнинг қадрини энди биляпман. Шунча ёшга кириб бозор нималигини билмаган эканман. Отам рўзғоримнинг тоғи экан. Гап фақат рўзғорда ҳам эмас. У менга ҳар қандай ишда суянчиқ экан.

— Шуни тушунганингга ҳам раҳмат, — дедим мен.

— Энди онангнинг этагидан маҳкам ушлагин, — деб қўшиб қўйдим.

Шу ўринда улуғ шоир Алишер Навоийнинг қуйидаги мисралари эсимга тушади:

Танни фидо қилғил, ота қошиға
Жисмин қил садқа она бошига.
Туну кунунгга айлагали нурпош.
Бирисин ой англа, бирисин қуёш.

Ҳа, ота-она жуда азиз ва муқаддас. Ҳамма фарзандлар, ўғил-қизлар уларнинг қадрини ўз вақтида билиб ҳурматларини жойига қўйишларини жуда-жуда истардим.

Эгамберган ИСКАНДАРОВ.

Умид уларнинг ҳамроҳи

БУ ЕРГА келишга келдиму, ўйланиб қолдим. «Кирсаммикан, кирмасаммикан...». Ҳар ҳолда қариялар дили жуда нозик бўлади. Улар кўнглини топиб гапира олармиканман? Қийнаб қўймасмиканман? Иккиланиб турганимни кўрган қоровул чол илтифот билан ичкарига таклиф қилди.

— Бу ерда асосан Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва меҳнат кексалари даволанишади, — деди отахон. — Ёлғиз кишилар ҳам бор. Минг афсуски фарзандлари ташлаб кетган ота-оналар ҳам йўқ эмас.

— Наҳотки? Ахир қайси фарзандки ўз падари бузрукворини, волидасини шу аҳволга ташлаб қўйса?! Наҳотки уларда меҳр, садоқат, ғурур деган нарса бўлмаса?! Доноларимиз айтишган-ку: «Кексага доим йўл бер. Кун ўтиб бир кун ўзинг ҳам қартаясан». Улар ана шу оддий ҳаёт қонунини билишмасмикан?

— Эҳ ўғлим, донолар айтишгаку айтишган, лекин бундай ноқобил фарзандлар ўзлариям қаришларини билишармикин? Уларга фақат ўйин-кулгу бўлса бас. Ҳаётни фақат еб-ичиш, маишатдан иборат деб ўйлашади. Қолган «майда-чуйдалар» билан ишлари йўқ.

Ичкари томон юрдим. Биринчи суҳбатдошим ёши ётмишлардан ошиб қолган рус аёли бўлди.

— Менинг бу ерга келганимга 30 йил бўлаяпти, — деди у. — Даставвал келганимда ўзбек миллатига мансуб икки киши бор эди. Ҳозир бир неча кишига етишган. Айрим ёшлар нега ота-оналарига нисбатан бундай йўл тутишяпти, ҳайронман.

Кўнглимда бирон ўзбек отахони ёки онахон билан суҳбатлашиш истаги туғилди. Иккинчи қаватда хушфеъл бир отахон даволанаётганини айтишди. Ўша томон юрдим. Эшикни тақиллатдим. «Кираверинг» деган овозни эшитгач хонага кирдим. Давлат ака ёлғиз шифтга тикилганича нималарнидир ўйлаб ётарди.

— Асли Наманган вилоятининг Тўрақўрғон район Гул қишлоғиданман, — дейди отахон. — Бу ерга келганимга 9 ой бўлди. Шукр, соғлиғим аввалгига нисбатан анча дуруст. Бунинг учун шифокорлардан, пансионат директори Саид Аҳмедовдан миннатдорман. Улар менга ўз оталаридек қарашяпти. Болаларим, келин, невараларим хабар олиб туришибди. Ўғлим, ёмондан узоқлашиш, яхшига яқинлашиш керак экан. Ҳозирги ёшлар негадир бошқача. Уларда меҳр, оқибат деган нарса қолмаяпти.

Ота билан узоқ суҳбатлашдим. У киши фуқаролар урушида қатнашган эканлар. Жасоратларига яраша тақдирланибдилар. Сўнг Ленин номидаги Ўрта Осиё ҳарбий билим юртини тугатиб, 1941 йили Ватан ҳимоясига отланибдилар ва қатор орден-медаллар билан тақдирланибдилар.

У кишининг ҳузурларидан чиқиб йўлка бўйлаб аста изимга қайтдим. Кўзим яна бояги манзарага тушди. Қариялар каптарларга нон ушоқлари сепишарди. Улар мендан эҳтиёт бўлиб, каптарларни чўчитмай ўтишимни сўрашди. Назаримда кимларнидир кута-кута ўз меҳрларини шу кабутарларга бахшида этишаётгандек ва ўз қайғуларини бироз бўлсада шу билан унутишаётгандек эди. Жимгина ҳаёл суриб ўтирганларнинг кўзлари дарвоза томонда.

Қорақамиш даҳасидаги Зиёмов кўчасида жойлашган пансионатдан оғир хаёлларга чўмганча қайтдим. Уларнинг фарзандлари эртага армон қилишмасмикин.

Парда ХОЛМАТОВ.

Муштарийлар илтимосига кўра

Муҳаммад ЮСУФ: «ЯХШИ НИЯТ ЙЎЛДОШЛАРИ БЎЛСИН»

«Ҳурматли муҳарририят! Илтимос, истеъдодли шоир Муҳаммад Юсуф билан «Оқшом»да суҳбат уюштирсангиз. Уйлаймизки ижоддаги илк қадамини «Тошкент оқшоми» дан бошлаган шоир ижоди билан кўпчилик муштарийлар қизиқишади.

Салом билан, Қ. БОМУРЗАЕВ ва М. ГУЗАРОВ, Самарқанд вилояти».

Шеърият ихлосмандлари бу ижодкорнинг ҳар бир шеърини орзиқиб кутишади, санъат мухлислари қўшиқларини севиб тинглашади. Ҳа, машаққатли ижод уни халққа танитди, таниқли шоирлар қаторига киритди. Элнинг назарига тушиш эса ижодкор учун энг катта бахт.

Айтмоқчи, Муҳаммад Юсуф номи Ленин комсомоли мукофоти совриндорлигига номзодлар рўйхатига киритилган.

— Муҳаммаджон ака, ижодингиз халққа манзур шоирлардансиз. Кўпгина шеърларингиз қўшиқ қилиб айтилди, уни санъат ихлосмандлари илиқ кутиб олишди. Айтингчи, қўшиқ бўлган биринчи шеърингиз қайси бири эди, унинг тарихи қандай кечган?

— Қўшиқ бўлган биринчи шеърим «Самарқандга борсам мен агар» деб бошланади. Унинг қўшиқ бўлиши сира хаёлимга келмаган. У «Ёшлик» ойномасида босилиб чиққач, таниқли хонанда, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Маҳмуджон Азимов қўшиқ қилган экан. Магнит лентасига ёзиб олиб келиб қолди. Биргалашиб эшитдик. Лекин қўшиқ ярим йилча эшиттиришга қўйилмай ётди. Кимгадир оғир туюлибди. Улуғбек ҳақидаги қўшиқ оғир бўлмай қанақа бўлсин, ахир!

— Баъзи мухлисларингиз таъбирича қўшиқчи шоирлар қаторидан ўрин олдингиз...

— Юқорида айтганимдай, баъзи шеърларим қўшиқ бўлади, деб ўйламовдим. Мен қўшиқчи шоир эмасман. Агар менинг шеърларимдан яралган қўшиқлар ҳақиқатан ҳам элга манзур бўлаётган бўлса, демак, яхши қўшиқ яратиш учун хонанда санъат доирасидан маълум даражада чиқиши керак экан. Умуман, «қўшиқчи шоир» деган жумла менга қандайдир эриш туюлади, ҳар қандай қўшиқ матни авваламбор эркин ҳолда шеър бўлиши керак, шеърият талабларини ўрнига қўйиши керак. Чунки шеърият билан қўшиқчилик санъати орасида барибир қандайдир чегара бор. Нима учун бизда яхши қўшиқлар кам? Чунки аксарият ҳолларда маълум оҳанг учун «қўшиқ» ёзишади. Бундай «қўшиқ»лар шеъриятни четлаб ўтиб, санъат дунёсига кириб кетаверадилар, одамлар эса тинглашга мажбур бўлишади.

— Сизнинг ижодингиздан олиб куйланган қўшиқларнинг барчасидан ҳам кўнглингиз тўлганми? Шеърни (умуман шеъриятни) тушунадиган санъаткор деганда кимларни тушунасиз?

— Ҳозирги пайтга қадар қирқдан ортиқ шеърим қўшиқ бўлган экан, шулардан бирортаси ўзимга маъқул бўлганини айтолмайман. Ёшлардан Ғ. Бойтоев, М. Холиқов, О. Мадалиев, Н. Ҳайдаровлар шеърларимни қўшиқ қилишган. Шеърни тушунадиган санъаткор деб Фахриддин Умаров, Ҳасан Ражабий ҳамда Шерали Жўраевни айта оламан.

— Сўнгги пайтларда ўзбек шеъриятига янги номлар кириб келди. Кўплари ўз истеъдодлари билан адабий жамоатчилик эътиборини қозонишди. Лекин бир авлод ижодкорлари билан бошқа авлод ижодкорлари бир-биридан доим фарқ қилади. Энг ёш авлод вакилларидаги қайси хислатлар сизга кўпроқ ёқади?

— Самимийлик! Самимийлик йўқдай туюлади ҳозирги энг ёш авлодда. Китобийлик бор. Соддалик етишмайди. Оддий гапни ҳам минг чиғириқдан ўтказиб айтилганига дуч келасан гоҳо. Билим борлиги сезилиб туради, лекин ижодларида кўпинча Оврупа адабиётининг нафаси кезиб юради, миллийлик йўқ. Лекин Г. Муродалиева, Х. Аҳмедова ижодига ижобий қарайман.

— Бугунги кунда ижодкор позицияси қандай бўлиши керак, деб ўйлайсиз?

— Ҳозирги кунда ҳар ким ўз ишини қилиши керак, деб ўйлайман. Атрофда бўлаётган воқеаларга ижодий ёндошиш лозим. Юлдузлар, гулларни тинч қўйиш керак. Шу пайтгача фақат китоб ўқиб шоир бўлган одамни учратмадим. Балки ҳаётни билиш, сафарларга чиқиш керак. Эркин Воҳидов, Абдулла Ориповларга ҳавас қиламан. Биз ёшлар манманмиз, катталарни писанд қилмаймиз.

— Бир пайтлар «Тошкент оқшоми»да ҳам ишлагансиз. Озми-кўпми сизнинг ҳам «Оқшом»га меҳнатингиз сингган. У қай жиҳатлари билан сиз учун қадрли?

— «Тошкент оқшоми» рўзномаси ва унинг ходимларидан миннатдорман, албатта. Ундаги тўрт йиллик фаолиятимни худди тушдай эсласам ҳам ундан менга катта ижодий тажриба қолди. Шоирлигимга таъсири бўлган, десам хато бўлмайди.

— «Оқшом»да яна қандай материаллар берилишини истардингиз?

— Аввало шуни айтмоқчиманки, рўзномада бериладиган материаллар қисқа бўлиши керак. Авваллари «Луқма» деб аталувчи рукун бўларди. Ана шу «луқма»ни тиклаш лозим. Чунки шаҳар кенгайган сари унинг камчиликлари ҳам ортиб бораяпти. Умуман, «Оқшом» саҳифаларида мен кўришни истаган материаллар анчагина.

— Илгари мухлисларингиз «Кўнглимда бир ёр...» қўшиғининг яратилиши ҳақида қизиқишарди. Энди «Туркман қизга уйланаман»нинг сабабини суриштиришяпти.

— Умуман, жуда кўп суриштиришади. Лекин буни айтиб беришга арзийдиган ҳеч қандай қизиқарли тарихи йўқ. Туркман қизлари эса ҳар доим ҳар ерда узун куйлак, товонга етган сочлари билан юришлари ҳаммага маълум-ку! Уларнинг бошдан оёққача туркманча либосда юришлари миллий урф-одатларга ҳурмат бўлибгина қолмай, балки иссиқ иқлимни ҳисобга олинган ҳолда ўзига хос гигиена вазифасини ҳам ўтаркан. Лекин, сиз мени тўғри тушунинг, менда ҳеч қачон туркман қизига уйланиш нияти бўлмаган, уйланолмайман ҳам. Чунки уларда бериладиган ўттиз минг сўм қалин пули қайда дейсиз.

— «Оқшом» муштарийларига тилакларингиз?

— Оқибатли бўлишсин бир-бирларига. Тошкентга ким яхши ният билан кириб келган бўлса Тошкент ҳам унга оқибат кўрсатади.

— Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур. Оқшомхонларни янги ижодингиздан баҳраманд этишингизни илтимос қилардим.

— Марҳамат!

Шоир билан Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ суҳбатлашди.

ЮЗИНГНИ БИР КЎРМАДИМ

**Менинг севгим, мен билмадим менинг севгим,
Кўзинг шаҳломиди сенинг, хумормиди,
Эртакдаги Лайли сендек дилдормиди,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим!..
Гоҳ гул бўлиб яшнади дил, гоҳ сўлди дил,
Гоҳ йиғлатиб, гоҳо ўзи қон бўлди дил,
Томоғимда чирқираган жон бўлди дил,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.
Орзу бўлиб ёқдинг—излаб тополмадим,
Оҳу бўлиб қочдинг — қувлаб етолмадим,
Бир бор кўриб, бир ширин сўз айтолмадим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.
Сени фақат олислардан аллаладим,
Эркаласам хаёлимда эркаладим,
Сочларингни тушларимда сийпаладим,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.
Соч оқарди юракдаги шу бир чўғ деб,
Армондаги, тилакдаги шу бир чўғ деб,
Йигит умрим йиғлар бўлди севги йўқ деб!..
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.
Ана, ажал остонамда турар бўйлаб,
Фариштлар чорлар мени ўлан сўйлаб,
Жаннатда ҳам зерикарман сени ўйлаб,
Ай, юзингни бир кўрмадим, менинг севгим.**

Муҳаммад ЮСУФ.

Курашда енгдинг, болакай.

ҲАЗРАТ НАВОИЙ ҲАҚИДА

Мир Алишер тўрт ёшидаёқ ўткир қобилиятини намоён қила бошлаган. Ўн-ўн бир ёшларида тўрт-беш мингдан иборат бўлган Фаридиддин Атторнинг «Мантиқ-уттайир», («Қуш тили») достонини мустақил ўрганиб, ёддан ўқий олди.

14—15 ёшидаги Алишернинг машҳур байтини билсангиз керак. Тарихчи Хондамирнинг хабар беришича, унинг:

Оразинг ёпқач, кўзимдин сочилур ҳар лаҳза ёш,
Бўйлаким пайдо бўлур юлдуз ниҳон бўлғач қуёш.

матлабли ғазални тинглагач, Мавлоно Лутфийни қатъий ҳаяжонлантирган ва: «Агар муяссар бўлса эди, ўзимнинг ўн, ўн икки минг форсий ва туркий байтимни шу ғазалга алмаштирардим...» деган.

Алишер Навоий жуда катта бой лирик хазина яратиб қолдирди. Бу хазинанинг асосини 45 минг мисрага яқин ўзбек тилидаги шеърларни ўз ичига олган «Хазоин ул-маоний» («Маънолар хазинаси») куллиёти ташкил этади. Куллиёт 4 девондан иборат бўлиб, «Ғаройиб ус-сиғар» («Болалик ғаройиботлари») 10847 мисра, 740 шеър.

«Наводир уш-шабоб»» («Йигитлик нодирликлари») 10847 мисра, 759 шеър.

«Бадое ул-васот» («Ўрта ёшлик гўзалликлари») 10840 мисра, 740 шеър.

«Фавойид ул-кибар» («Кексалик фойдалари») 11776 мисра, 793 шеър.

«Хамса» — эпопея. Шарқ халқлари адабиётининг буюк ёдгорлиги «Хамса» («Бешлик») Навоий ижодининг энг юксак чўққисидир. У «Хамса»ни туркий (эски ўзбек) тилида яратди. Навоий «Хамса»сини ташкил этувчи беш достон қуйидагилардир:

«Ҳайратул-аброр», 3988 байт.
«Фарҳод ва Ширин», 5782 байт.
«Лайли ва Мажнун», 3622 байт.
«Сабъаи Сайёр», 5808 байт.
«Садди Искандарий», 7215 байт.

Навоий «Хамса»сида жами 25615 байт ёки 51.230 мисра шеър бор. Навоий бу эпопеяни 1483—1485 йилларда ёзиб тугаллаган.

1985 йилда «Хамса»нинг 500 йиллиги нишонланди.

Тарихий адабий манбаларда Навоий тахаллусли 11 нафар шоирнинг номи зикр этилган. Шуниси диққатга сазоворки, манбаларда устоз Навоийдан олдин шундай тахаллусли шоирлар бўлганлиги қайд қилинмайди. Демак, мазкур шоирлар Алишер Навоий даҳосининг оламшумул шуҳрати таъсирида шу тахаллусни қабул қилган.

Навоийнинг форс-тожик шеърларида қўллаган иккинчи тахаллусида (Фоний) 24 шоир ижод этганлиги маълум. (Навоий Нишопурий, Навоий Шерозий, Пирзода Навоийлар шулар жумласидандир).

Тазкираларда номлари зикр этилган Навоий тахаллусли шоирларнинг барчаси форсийнавис. Алишер Навоий эса иккала тилда ҳам ижод қилган. Бироқ уларнинг бирортаси ҳам Ўрта Осиёдан эмас. Бу тахаллусли ҳеч бир шоир ижоди Навоий даҳоси билан мусобақалаша оладиган даражага кўтарилган эмас. Мир Алишер Навоий — шу тахаллусда ижод қилган энг биринчи шоир, улуғ бобомиз, буюк мутафаккир.

Анвар МИРЗАЕВ тайёрлаган.

Энг, энг, энг...

Шанба оқшомида

Машҳур кишилар ҳаётидан

ТАРИХ ВА ТАСАВВУР

БУЮК Дюмани бутун дунё билади. Унинг қаламига мансуб юзлаб китоблар барча дунё кутубхоналаридан жой олган. Ёзувчининг машҳур қаҳрамонлари «Уч мушкетёр» сифатида оламга танилган. Улар яъни, минглаб, миллионлаб кишиларнинг севимли сиймоларига айланган Атос, Портос, Арамис ва Д'Артаньян чиндан ҳам тарихий шахслармиди ё ижодкор тасаввури? Иккиси ҳам десак янглишмаймиз. Чунки француз ёзувчиси Дюма тарихий фактлардан жуда эркин фойдаланган ва ўзини вақт ва макон доирасида сира чекламаган. Уч мушкетёр намунаси бунинг ёрқин далилидир.

Атоснинг ҳақиқий номи Арман де Селлек Д' Атос Д'Отевиле бўлиб у савдогар оиласида туғилган. Бу оила аъзолари қиролга кўрсатган алоҳида хизматлари учун кейинчалик дворянлик унвонини олишган. Атос чиндан ҳам Франция қироли Людовик XIII саройида мушкетёр бўлиб хизмат қилган. Кўпгина урушларда қатнашиб 1643 йили Париж шаҳрида вафот этган.

Портоснинг асли номи Исаак де Портедир. 1617 йили туғилган. Мушкетёрлар сафида хизмат қилган. Лекин у Дюма романида кўрсатилганидек Атос билан бирга бўлмаган. Чунки у Атоснинг ўлимидан кейин хизматга кирган.

Арамис асли Гаскониядан, офицер оиласидан. Ҳақиқий исми д'Арамис. Мушкетёр бўлган, 1650 йилда ўлган. Романда эса у д'Артаньяндан кейин ҳам яшайди.

Д'Артаньян — асли номи Шарм де Бас Д'Артаньян 1673 йил Голландия — Франция урушида ҳалок бўлган. Гасконийлик бу офицер чиндан ҳам жасур, лекин енгил табиат бўлган. У уйланган, сўнг ўтган 6 йил давомида бор-йўғи икки бор хотинини кўргани келган. Ғазабланган аёл норозилик исёни қилиб монастирга кетиб қолган.

Ҳа, биз биладиган, севиб ўқийдиган «Уч мушкетёр», «Йигирма йилдан сўнг», «Ўн йилдан кейин» трилогияси қаҳрамонлари аслида ўзга шароитда яшашган, табиатлари ҳам бошқача бўлган. Аммо ёзувчи тасаввури кучида жонланган бу уч қаҳрамон тарихий шахслардан буткул фарқ қилади.

«Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» деган машҳур шиор остида хизмат қилган, курашган, жафо чекиб вафо кўрмаган ва умрлари фожиали тугаган уч мушкетёр сиймоси китобхонларнинг қалбларидан мангу ўрин олгани бежиз эмас. Чунки Дюма улар сиймосида дўстлик, садоқат ва саховат каби умумбашарий, умуминсоний сифатларни улуғлаган.

Шунинг учун ижодкор ҳам, қаҳрамонлари ҳам севимлидир. Ана шунинг учун ҳам Дюма доимо севиб ўқилади ва ўқийверилади. Айтишларича, Дюма ўлими олдидан ғаройиб туш кўрган. Баланд тоғда тошлар ўрнига китоблар ва улар устида танҳо ўзи турганмиш. Пастда эса одамлар унга интилармиш. Бу тушни эшитган ҳайкалтарош Дюма хотирасини абадийлаштириш учун худди ўша манзарани ясаган.

Ҳамдам СОДИҚОВ.

«БИЗ БЕШ ЁШГА ТЎЛДИК»

БУНДАН БЕШ ЙИЛ муқаддам болалар опера-хор студиясига асос солинган эди. Тошкентдаги 147-ўрта мактаб ҳузурида жўшқин фаолият кўрсатаётган мазкур студия шу давр мобайнида ҳар томонлама кенгайиб, ижодий сермаҳсул бўлиб қолди.

Бугунги кунда унинг саҳнасида «Ғоз-оққушлар», «Ўрмонда янграган қўшиқ», «Мультпарад», «Қуён — хат ташувчи» каби асарлар муваффақият билан кўрсатилмоқда. Шунингдек, саҳна юзини кўрган эртак-опералар ҳам завқ-шавқ билан томоша қилинмоқда.

Шуни мамнуният билан айтиб ўтиш жоизки, саҳнага олиб чиқилаётган ҳар бир спектакль билан боғлиқ деярли барча ижодий жараёнларни истеъдодли болаларнинг ўзлари бажармоқдалар. Мактабда олиб борилаётган тасвирий санъат дарсларида эса бўлажак постановкалар безаклари хомакилари устида иш олиб борилади. Шунингдек, опера қаҳрамонлари либослари намуналари моделлари ҳам ижодкор ўқувчилар томонидан тайёрланмоқда.

Болалар опера студиясида хор ижрочилик маҳоратини ошириш борасида ҳам кўп ишлар қилинди. Унинг самарали изланишлари яқинда муносиб тақдирланди. Ўзбекистон ССЖ Маданият вазирлиги қарори билан ижодий жамоага «Намунали болалар опера хори студияси» деган фахрли ном берилди.

Ташкил топганлигининг беш йиллиги муносабати билан ёш истеъдодлар «Биз беш ёшга тўлдик» деб аталган театрлашган томошани ўз мухлисларига тақдим этдилар.

Акбар АЛИЕВ.

Бу—қизиқ

РАД ЭТИЛГАН ИЛТИМОС

УСТАСИ фаранг овчиларнинг гапига қараганда, ҳозир кўчманчи қушлар ҳам анчагина айёр бўлиб қолган. Одатда, кузда Грециядан жанубга учадиган қушлар душанба куни йўлга чиқади.

Нега дейсизми? Чунки ҳафтанинг бу куни ов қилиш ман этилган. Шунинг учун овчилар уюшмаси ҳукуматга мурожаат этиб, душанба куни ов қилишга рухсат беришини сўради. Ҳукумат ҳам овчилар айёрлигини фаҳмлаб, бу илтимосни рад қилди.

ДУНЁДА ЯГОНА

ЧЕХОСЛОВАКИЯЛИК бир ишқибоз ниҳоятда ажойиб мусиқа асбобини яратди. Дунёда ягона ҳисобланган бу скрипка етти минг дона... гугурт чўпидан тайёрланган. У ниҳоятда сеҳрли товушга эга.

СУВСИЗ ВА ПАСТАСИЗ

АМЕРИКА Қўшма Штатларининг ҳарбий маҳкамаси сувсиз ва пастасиз ишлатиладиган тиш шчёткаси ясади. Узоқ вақт мобайнида олиб борилган тажрибалар шуни кўрсатдики, янги тиш шчёткасидан фойдаланган солдатларнинг тиши оддий шчётка ишлатган солдатларнинг тишидан тозароқ, милклари эса унча-мунчага яллиғланмайдиган бўлади.

Саодат ОДИЛОВА тайёрлаган.

УЧ СОАТ КУЛДИРИШДИ

СЕВИМЛИ адибимиз Абдулла Қодирий асос солган «Муштум» ойномаси жумҳуриятимиздаги энг оммабоп нашрлардан бири ҳисобланади. Бу бежиз эмас албатта. Ойнома саҳифаларида ёритилаётган ранг-баранг мақолалар, ўрин олаётган ҳажвий суратлар долзарблиги билан ажралиб туради. Ичакузди ҳангомалар ва юморлар ҳақидаку гапирмаса ҳам бўлади. Бир сўз билан айтганда ойнома жамоаси «Муштум» кўзгусида кўринаётган нуқсонларни изчил, атрофлича ёритишга астойдил ҳаракат қилмоқда.

«Муштум» кулги усталарининг чиқишини соғиниб қолишган эканми, Бобур номидаги маданият ва истироҳат боғидаги учрашувга кўплаб ихлосмандлар келишди. Кечада ҳажвчи ёзувчилардан Неъмат Аминов, Анвар Обиджон, Абдураззоқ Обрўев, Олим Қўчқорбеков, хонандалар Шерқўзи Ғозиев, Соат Шарипов, қизиқчилардан Эргаш Каримов, Болтабой Тошматов, Авазбек Толибжонов ва бошқалар томошабинларни уч соат давомида узлуксиз кулдиришди.

Шавкат САЪДИЕВ.

СУРАТЛАРДА: кулги кечасидан лавҳалар.

Н. Муҳаммаджонов суратлари.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

КУРАКДА ТУРМАЙДИГАН МАШҚЛАР

АНГЛИЯДА 1979 йил 1 апрелда «Дэнджерс спортс клаб» клуби ташкил қилинган эди. Бу уюшманинг аъзолари «куракда турмайдиган» хатти-ҳаракат ва машқлари билан ажралиб туришади. Ана шу клуб ташкил қилинган куни мазкур уюшманинг асосчиси Дэвид Кирс баландлиги 80 метрча келадиган кўприкдан ўзини ташлаб... тирик қолди. Чунки у оддий восита — муҳофазаловчи омил-чўзмага боғланган экан. Аъзолардан бири маймун бичимида дельтапланда парвоз қилиб, парламент биноси устидан учиб ўтган бўлса, яна бири Швейцариядаги музлаб ётган тоғдан фортепиано устида сирғаниб тушган.

КАМСИТИЛГАН ЭРКАКЛАР

МАНА 90 йилдан ошдики, Англияда «Ўз хотинлари томонидан камситилган эркаклар клуби» фаолият кўрсатмоқда. Нима қилсин, бояқиш эрлар дардларини клуб аъзолари билан баҳам кўрадилар. Биргина мисол, яқиндагина Йоркширда бўлиб ўтган камситилган эрлар съездида кўпсонли аъзолардан фақат 20 кишигина қатнашибди, холос. Клубнинг аксарият аъзолари бу катта анжуманга келолмаганликларининг сабаби қилиб хотинлари ижозат бермаганлигини телеграмма орқали билдирганлар.

ИНДАМАСЛАР

ОДАТДА қайси бир клуб аъзолари бўлмасин, улар йиғилишганда у ёки бу ҳақда баҳслашишади, фикр алмашишади ёхуд бўлғуси тадбирлар юзасидан режа тузишади. Лондон шаҳрида эса «Индамаслар клуби» мавжуд. Мазкур уюшма аъзолари муттасил равишда йиғилишиб туришади, бироқ улар бирорта сўз айтишга ботинолмайдилар.

БУРУНДОРЛАР

ЕВРОПА қитъасидаги мўъжазгина Нидерхофен шаҳарчаси (Германия Федератив жумҳурияти)даги бир клуб ғалатилиги билан жаҳонга танилган деса бўлади. Мазкур шаҳарчадаги «Бурундорлар клуби»га фақат катта бурунлилар аъзо бўлишади. Бу ғаройиб клубнинг президенти ниҳоятда катта бурун соҳибидир, унинг бурунмисан-бурунининг узунлиги 7,5 сантиметр, эни эса нақ 4,5 сантиметр келади. Умуман катта бурунлилар борасида сўз кетар экан, англиялик Томас Веддерни эслаб ўтмасдан бўлмайди. Бу шахснинг мўъжиза-бурни яхшилаб ўлчаб кўрилган пайтда 19 сантиметр келганлиги ҳақида аниқ маълумотлар бор.

ИСМ ҚЎЙИБ, ПУЛНИ ОЛАВЕРИНГ

ҒАРБИЙ Германиянинг Эфринген шаҳрида анчадан бери «Фрицлар клуби» мавжуд бўлиб, бу уюшмага фақат шу ном билан аталувчи кишиларгина аъзо бўлишади. Унинг мақомида қуйидаги тартиб қайд этилади: дунёга илк бор келган ҳар бир гўдакнинг оти Фриц деб номланса, клуб жамиятидан 100 марка миқдорида мукофот олади.

ФАРОМУШХОТИРЛАР, ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

ТЎҒРИСИНИ айтганда, айрим кишилар тирикчилик ташвишида ёхуд тараллабедодлик натижасида муҳим саналарни, ҳатто байрам кунларини эсдан чиқариб юборишлари мумкин. Буни қаранг, Франциянинг пойтахтида 1977 йилда фаромушхотир эрларни бирлаштирадиган клуб ташкил этилган. Бунга аъзо бўлган эрлар одатда тез-тез хотирадан чиқариш дардига мубтало бўлган ёки ўзларининг эсларига унчалик ишонмайдиганлардир. Клубнинг хосиятини қарангки, мазкур уюшмадагилар бир-бирларининг оилавий байрамлари, айниқса хотинларининг туғилган куни, шунингдек, никоҳ саналарининг вақтидан бохабар қилиб турадилар.

Маннон НАБИЕВ тайёрлаган.

ИЖОДИЙ УЮШМА

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА янги ташкил топган ижодий уюшмалардан бири «Бешинчи студия» деб номланади. «Ўзбекфильм» ҳузурида жўшқин фаолият кўрсатаётган мазкур ижодий жамоа талайгина истеъдодли киносанъаткорларни ўз атрофига бирлаштирган.

Илҳомбахш қалб эгаси, изланувчан кинорежиссёр М. Муқимов ана шундай умидли ёшлардан бири ҳисобланади. У яқинда ҳозирги ёшлар ҳаётига бағишланган «Сени излайман» деб аталган янги бадиий фильмни тугаллади.

Экран асари воқеаларига алоҳида мазмун ва жозиба бахш этишда фильмни тасвирловчи Т. Мансуровнинг хизматлари катта бўлди.

Аҳмад ВАЛИЕВ.

Муҳаррир ўринбосари С. Б. ЁҚУБОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар 15 октябрдан 21 октябргача

Душанба, 15

● ЎзТВ I

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Қойилмақом Гоша» туркумидан мультфильм.
18.15 «Ёзувчилар — болаларга». Ҳаким Назир таваллудининг 75 йиллигига (такрор.).
19.00 «Ҳокимият Советларда».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Ҳамза мукофотига номзадлар. Мурод Муҳаммад Дўст ва Носир Фозилов.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Чанг тароналари». М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг чангчилар ансамбли ижро этади.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 «Тиниб-тинчимаган қариялар». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.15 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув (такрор.).
20.05 «Обуна-91».
20.20 «Лев Гурич Синичкин». Бадиий фильм (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Бех аз санноъи олам деҳқон аст». Пахтакорлар учун кўрсатув.
22.50 «Альбатрос»нинг сўнгги рейси». Телевизион бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА!
Профилактика муносабати билан душанба, 15 октябрь куни МТ I кўрсатувлари соат 16.15 дан, МТ II кўрсатувлари соат 18.10 дан бошлаб кўрсатилади.

● МТ I

16.15 «Наврўз». Олмаотадан кўрсатилади.
16.35 «Комаров». Мультфильм.
16.45 Ҳужжатли фильмлар премьераси: «Карлис Себрис» (Рига), «Экранда Сибирь».
17.15 Болалар соати (француз тили дарси билан).
18.15 Биз ва иқтисодиёт. «Бозор қонунларига кўра».
19.00 «Время».
19.30 «Баджаҳл Ёжиков». Телевизион ҳужжатли фильм.
20.00 Шеърият лаҳзалари.
20.15 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 Футбол шарҳи.
22.35 «Жаҳон саҳнасининг юлдузлари». Наталия Троицкая ва Дмитрий Хворостовский.
00.40 «ТСН».

● МТ II

18.10 «Бу бизнинг давримизда содир бўлди». Мамлакатдаги сиёсий ҳаётнинг муаммолари ҳақида ҳужжатли-публицистик фильм.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Волга узра қўшиқлар» (Ульяновск).
19.55 «Хом-хаёлликдан кечиш». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»).
20.15 «Жонимсан, казак қўшиқлари».
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Кўргазмада».
20.45 От спорти. «Пардубча стипльчез». Чехословакиядан кўрсатилади.
21.50 «Юргенс кўрфази». Телевизион ҳужжатли фильм (Новосибирск).
22.25 Хоккей. СССР чемпионати. МАСК — «Крилья Советов».
00.40 «Фақат бир кун ёз бўлди». Телевизион бадиий фильм

Сешанба, 16

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Физика. Геометрик оптика қонунлари.
12.00 «Қалб қувончлари». Телефильм.
12.30 Математика. Мусбат ва манфий сонлар.
13.00 Такрорий фильмлар экрани, «Махфий топшириқ». Бадиий фильм («Мосфильм»).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Қум соат». Мультфильм.
18.20 «Ўзбек тилини ўрганамиз» (такрор.).
18.50 Бокс. С. Жаксон хотира совրини учун Бутуниттифоқ турнир.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Рақслар гулдастаси».
20.15 Ўзбекистон ССЖ Вазирлар кенгашида.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Халқ кўзгуси». Адабий кўрсатув.
21.20 «Сулола». Телефильм («Ўзбектелефильм»).
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 «Қизилқум». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Оқ қарқара». Мультфильм.
19.20 «Суҳбатга таклиф этамиз» (рус тилида).
20.20 «Болалигим ўтган уй». Телефильм.
20.45 «Цирк, цирк, цирк».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Суруди Раъно». Тожикистон ССЖ Давлат телерадиоси мақомчилар ансамбли яккахони Раъно Абдуллаеванинг ижодий кечаси (давоми).
22.40 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Помир» (Душанбе) — «Днепр» (Днепропетровск). Фрунзе номидаги жумҳурият стадионидан трансляция пайтида ёзиб олинган.

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
11.30 Мультфильмлар: «Фалокат», «Оқ бўталоқ».
12.05 «Қувноқ стартлар».
12.50 Коллаж.
13.00 «Время».
13.40 Болалар соати (француз тили дарси билан).
14.40 Футбол шарҳи.
15.10 «Биз русча сўзлашамиз». Телевизион ҳужжатли фильм (Ашхобод).

* * *

16.15 «Кинологни ити билан чақирамиз». Телевизион ҳужжатли фильм (Ленинград).
16.45 «Магия» билан учрашув». Концерт-очерк.
17.15 «Григ ҳақида афсона». Мультфильм.
17.30 «Бор бўл, мусиқа!».
18.30 «ТелеЭКО» журнали.
19.00 «Время».
19.30 «Бизнинг мерос». 30-йиллар живописи. Третьяков галереясидаги кўргазма ҳақида.
20.00 «Эртак бошланади». Мультфильм.
20.20 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
21.30 «Время».
22.00 Долзарб интервью.
22.15 З. Маттус. Труба ва литавр ҳамда оркестр учун концерт. Гевандхауз оркестри ижро этади (Лейпциг шаҳри). Дирижёр — Курт Мазер.
22.35 Россиянинг парламент хабарномаси.
22.50 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
23.05 «Елена Пелевина фантазиялари ва ҳоказолар». «Делегатскаядаги музей» туркумидан.
23.40 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
01.40 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 10.25 «Хушрўй Жек». Илмий-оммабоп фильм (Ўзбекистон илмий-оммабоп ва ҳужжатли фильмлар киностудияси).
9.35, 10.45 Теварак-атроф билан танишиш. 2-синф. Турмушда тартиб ҳамма нарсадан зарурлигини ҳар бир киши билади.
9.55 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Жуғрофия. 7-синф. Африканинг тадқиқ этилиши.
12.05 «Сиз яратган боғ».

*

13.05 «Фақат бир кун ёз бўлди». Телевизион бадиий фильм.
14.20 Ритмик гимнастика.
14.50 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ботқоқликдаги кишилар. Полесье воқеаси». Саккиз серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Беларусьфильм».)

* * *

17.55 «Аревик». Телевизион бадиий фильм («Арманфильм»). 1-серия.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Ҳаммаси амримизда, агар ҳокимият ўзимизники бўлса» (Свердловск).
20.15 Климовск шаҳри «Леснянка» рус қўшиқлари хорининг чиқиши.
20.25 Коллаж.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Сеҳрли дорихона».
20.45 «АвтоВАЗ» муаммолари». «Биз ва иқтисодиёт» туркумидан.
21.25 «Созандаларга мусиқа ҳақида». Халқаро конкурс лауреати Наташа Корсакова билан учрашув.

* * *

00.10 «ТВ — экскурсия». М. Лермонтов Москвада.
00.50 Хоккей. СССР чемпионати. «Динамо» (Москва) — «Спартак». 2 ва 3-даврлар.

Чоршанба, 17

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Биология. Сунъий танлаш ва табиий танланиш.
12.00 «Мусиқий сулола». Телефильм.
12.30 Кимё. Оксидланиш — қайтарилиш реакциялари. Электрокимёвий жараёнлар.
13.00 Такрорий фильмлар экрани. «Фирибгарнинг фириблари ёки бир ерда зир югуриш». Бадиий фильм («Ленфильм»).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Қайсар жўжа». Мультфильм.
18.20 «Фанга бағишланган умр». ЎзССЖ ФА мухбир аъзоси А. А. Абдураззоқов. В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат дорилфунунининг 70 йиллиги олдидан.
18.55 «Дала неъматлари — эл дастурхонига».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Келажагимиз — мактабда». Хоразм вилоятида таълим-тарбия ишлари.
20.30 «Ахборот».
20.50 Мақом кечаси.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Йўқолсин севги фронтидаги чайқовчилик». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Ҳар бир оила учун».
19.45 «Йилқилар». Телефильм.
20.00 «Тошкент хабарлари».
20.10 «Ғолиб». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
21.25 Тижорат хабарлари.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Бех аз санноъи олам деҳқон аст». Пахтакорлар учун кўрсатув.
22.50 «Альбатрос»нинг сўнгги рейси». Телевизион бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
10.15 «Алёнушка ва солдат». Мультфильм.
10.35 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
12.35 «Бу бўлган... бўлганди...».
13.00 «Время».
13.40 «Пи» белгиси билан». Илмий-оммабоп программа саҳифаларида.

* * *

16.15 «Кашфиёт». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ашхобод).
16.35 «Мусиқий хазина». П. И. Чайковский ва С. Рахманинов романслари СССР халқ артисти Н. Охотников ижросида.
17.15 Болалар учун қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар: «Йўл-йўл юзли» (Белорус телевидениеси), «Дарахт ичкарисидаги олов» (Одесса киностудияси).
18.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
19.00 «Время».
19.30 «Педагогика ҳақида ўйлар». Александр Мен хотираси.
20.00 «Тайгадаги монолог». Телевизион ҳужжатли фильм (Владивосток).
20.10 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 «Биргаликда қўшиқ куйлаймиз, дўстлар».
00.10 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Вулқонлар мамлакатига». Телевизион ҳужжатли фильм (Владивосток).
9.35, 10.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. Ҳисоблаш алгоритмлари.
10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Биология. 6-синф. Ўсимликлар ва биз.
12.05 «Бурда моден» таклиф этади...

*

13.05 «Аревик». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.
14.10 Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси: «Қувонч билан даволаш» (Новосибирск), «Карпат оҳанглари» («Союзтелефильм»).
14.50 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ботқоқликдаги кишилар. Полесье воқеаси». 2-серия.

* * *

17.55 «Аревик». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «Сўнгги қўнимгоҳ». Ҳужжатли фильм.
19.40 Гитарачи Массимо Гасбаррона концерти (Италия).
20.25 Коллаж.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Сеҳрли дорихона». 2-қисм.
20.45 Россиянинг ҳужжатли экрани.
22.20 СССР Олий Совети сессиясида.

* * *

00.20 «Узоқ Шарқ». Киножурнал.
00.30 Футбол. Ёшлар командалари ўртасида Европа чемпионати. Финал. СССР—Югославия терма командалари.

Пайшанба, 18

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Ҳужжатли фильмлар программаси.
12.15 Такрорий фильмлар экрани. «Тиниб-тинчимаган қариялар». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Самовий саргузашт». Мультфильм.
18.25 «Кичкинтой» программаси.
18.55 «Алифбо сабоқлари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Долзарб мавзу.
20.20 Тижорат хабарлари.
20.30 «Ахборот».
20.50 Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотига номзадлар.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 «Дойра довруғи». Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Талъат Сайфуддинов. Видеофильм премьераси.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Мусаввир», «Каноп гуллаганда». Телефильмлар.
19.40 «Кадрда ва кадр ортида» (рус тилида).
20.40 «Узоқ кутилган дилхушлик» (рус тилида).

Тижорат кўрсатуви

21.20 «ТТЗ ишлаб чиқариш корхонаси ҳақида». 2-кўрсатув (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Дилафрўз». Ленин ноҳияси меҳнаткаш хотин-қизлари ҳузурида меҳмонда.
23.15 «Альбатрос»нинг сўнгги рейси». Телевизион бадиий фильм. 3-серия (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
10.15 «Сичқонча қўшиғи». Мультфильм.
10.25 «Педагогика ҳақида ўйлар». Александр Мен хотираси.
10.55 «Дунё бўйлаб». Альманах.
11.55 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
12.55 Коллаж.
13.00 «Время».
13.40 «Геннадий Гладков». Фильм-концерт (Ленинград).

* * *

16.15 Болалар учун фильм. «Медиум Сабинела ёки сеҳрли қутича сири» (ГДР телевидениеси).
16.45 В. Моцарт. Скрипка ва оркестр учун ля-мажор концерти.
17.15 Телевизион ҳужжатли фильм.
17.45 Мультфильмлар: «Капитанлар ороли». 1 ва 2-фильмлар.
18.15 Илмий хабарнома.
19.00 «Время».
19.30 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
20.15 Шеърият лаҳзалари.
20.20 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
21.30 «Время».
22.00 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
22.15 Долзарб интервью.
22.50 «Учмоқ». Мусиқий телефильм премьераси.
23.45 «Босқичлар». Бадиий-публицистик программа.
01.00 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 10.25 «Объективда — жониворлар. Оқ шунқорни излаб».
9.35, 10.45 Табиатшунослик. 5-синф. Ерда ҳаёт учун ҳавонинг аҳамияти.
9.55 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Биология. 8-синф. Капалаклар.
12.05 «ТелеЭКО» журнали.

*

13.05 «Аревик». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
14.10 Ритмик гимнастика.
14.40 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ботқоқликдаги кишилар. Полесье воқеаси». 3-серия.

* * *

17.30 Мари МССЖ Давлат телерадиоси. «Бизнинг ҳовлимизда» (Йошкар-Ола).
18.00 Ритмик гимнастика.
18.30 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Данчик». Ҳужжатли фильм премьераси, Белорус, америкалик қўшиқчи Б. Андрусишин ҳақида («Беларусьфильм»).
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 «Қадрдон ватаним, Русь». Сергей Есенин.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Учта чўчқа боласи».
20.45 Коллаж.
20.50 «Телевизион мусиқий абонемент». Мстислав Ростропович концертида. 2-кўрсатув.
22.10 СССР Олий Совети сессиясида.

* * *

23.40 МТ хазинасидан. «Дульсинея Тобосская». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»).

Жума, 19

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 «Болтиқ камалаги». Фильм-концерт.
12.00 Такрорий фильмлар экрани. «Йўқолсин севги фронтидаги чайқовчилик». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Янгиликлар.
18.10 «Мактабимиз — фахримиз».
18.50 Фарғона вилояти Тошлоқ ноҳияси «Райҳон» ансамблининг концерти.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Хизматимиздан мамнунмисиз?».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Муносабат». Ёшлар учун кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 «Улуғбек юлдузи». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 Кўрсатувлар тартиби.
19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Тошкент хабарлари.
20.10 «Бу оқшомда» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ворисони «Шашмақом». Исфара шаҳрида мақомчилар фестивали.
23.10 «Альбатрос»нинг сўнгги рейси». Телевизион бадиий фильм. 4-серия (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.05 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
10.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.00 Мультфильмлар: «Эчки ҳақида», «Одамга ўхшашни хоҳлаган сичқонча ҳақида».
11.25 «Кўприк». Ҳужжатли фильм.
11.55 «Умринг боқий бўлсин, Ер!». «Экология ва маданият».
12.55 Коллаж.
13.00 «Время».

* * *

16.15 «Грузиятелефильм» студиясининг болалар учун қисқа метражли телевизион бадиий фильмлари: «Кичик детектив», «Кунлардан бир кун Шакрианида».
17.10 «Ахлатга...». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Иккиламчи хом ашёни қайта ишлашнинг тугалланмаган системаси ҳақида (Олмаота).
17.40 Фалсафий суҳбатлар. «Эркинлик ва масъулият».
18.25 В. Шувалов куйлайди.
18.50 «Америкадан мактублар». 2-кўрсатув.
19.45 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
20.15 «Минотавр ҳузурига ташриф». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
21.30 «Время».
22.00 Коллаж.
22.05 Ички ишлар вазирлиги маълумотларига кўра.
22.15 «Бу бўлган... бўлганди...».
22.35 «В и Д» программаси.
01.35 «ТСН».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15, 10.25 Илмий-оммабоп фильмлар: «Бешиктерватар бекинмачоқ ўйнайди», «Капалакларнинг ғаройиб олами».
9.35, 10.40 Тарих. 5-синф. Петербург — Россиянинг янги пойтахти.
9.55 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Адабиёт. 6-синф. А. С. Пушкин. «Тақводор Олег ҳақида қўшиқ».
12.05 «Давомли мутолаа». Мария Башкирцева. Кундаликлар.

*

13.05 «Классик ансамбль» чалади.
13.20 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ботқоқликдаги кишилар. Полесье воқеаси». Саккиз серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.

* * *

17.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. Петропавловск-Камчатскнинг 250 йиллигига.
18.30 Спорт ҳамма учун.
19.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
19.30 Волейбол. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. СССР — Франция терма командалари. Бразилиядан кўрсатилади.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Қувноқ одамчалар клуби».
20.45 Коллаж.
20.50 Халқаро конкурслар лауреати М. Федотов концерти (скрипка).
22.00 СССР Олий Совети сессиясида.

* * *

23.30 МТ хазинасидан. «Дульсинея Тобосская». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

Шанба, 20

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

9.00 «Болалар — бизнинг келажагимиз». Кинопрограмма.
9.40 «Саёҳатлар эртаги». Бадиий фильм.
11.20 «Саломат бўлинг!».
11.50 «Даврага кел, дугонажон». Бадиий-публицистик кўрсатув.
14.05 «Инсон ва қонун» (такрор.).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Қойилмақом Гоша» туркумидан мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Бобурнома». Асар яратилганлигининг 460 йиллигига.
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.00 Ҳамид Олимжон таваллудининг 80 йиллигига бағишланган тантанали мажлис. Москвадан трансляция пайтида ёзиб олинган.
23.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 Бизнинг хазинамиздан. «Тавоно бувад ҳар ки доно бувад». Моноспектакль.
11.35 Экология муаммоларига бағишланган кинопрограмма.
12.35 «Акс садо қайтганда». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Лабиринт». Мактаб ўқувчилари учун кўрсатув.
18.45 «Ҳамма учун қурилган уйча». Мультфильм.
19.00 «Новости».
19.20 «Наврўз-90». Душанбедаги Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон театр санъатининг минтақа кўриги.
20.30 «Ахбор».
20.50 «Васфи деҳқон». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Сайри Бадахшон». А. Рудакий номидаги Хоруғ мусиқий комедия театри.
23.15 «Акс садо қайтганда». Телевизион бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

7.00 «120 минут».
9.00 «Сиз яратган боғ».
9.30 «Лось боласи». Мультфильм.
9.40 «Шимол оҳанглари». Фильм-концерт («Лентелефильм»).
10.10 «Партнёр». Тижорат хабарномаси.
10.40 «Ғолиблар».
11.40 П. И. Чайковский. «Ҳамлет». В. Шекспирнинг шу номли трагедиясига ёзилган мусиқа.
12.10 «Ғаройиб Коста-Рика». Хроникал-ҳужжатли фильм.
13.25 Режиссёр Б. Кимёгаров фильмлари. «Рустам ҳақида достон». 1 ва 2-қисмлар («Тожикфильм»).
15.45 «Тайвандга туйнук».
16.35 «Қадимий китобларни асровчи». Библиофил М. И. Чуванов ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
16.45 «Ҳайвонот оламида».
17.45 «Халқаро панорама».
18.30 «Спортлото»нинг 20 йиллиги. Акробатик рок-н-ролл бўйича Москванинг очиқ чемпионатидан олиб кўрсатилади.
20.05 Томошабинларнинг талабларига биноан. «54 ёшга тўлганимда». Телевизион бадиий фильм («Экран»).
21.30 «Время».
22.00 СССР ҳукуматида.
22.10 «КВН-90». Одесса Давлат дорилфунуни ва Воронеж инженерлик-қурилиш институти командаларининг учрашуви. Иккинчи ярим финал.
24.00 Россия парламентининг хабарномаси.
00.15 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида.
00.30 «ТСН».
00.45 «Оперетта айбланади».

● МТ II

8.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
8.50 «Сеҳргар Баҳромнинг мероси». Мультфильм.
9.10 «Асраб, авлодларга етказ». Кропоткинада оилавий байрам.
9.50 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Сартарошнинг тақдири». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Инсоннинг давлат машинаси винтига айланиш механизми ҳақида (Саратов).
10.30 «Оила» телепрограммаси.
11.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
12.00 «Майдон».
13.00 «Кўктебелда Макс ҳузурида». Телевизион ҳужжатли фильм.
13.10 Волейбол. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. СССР —Япония терма командалари. Бразилиядан кўрсатилади.
14.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.

●

17.30
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ

●

20.00 «Африкадаги совет аёллари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Фил Хортон». 1-қисм.
20.45 Хоккей. Ветеранларнинг ўртоқлик учрашуви. СССР—Швеция терма командалари. 3-давр.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.00 СССР Олий Совети сессиясида.

* * *

23.30 Футбол. СССР чемпионати.

Тунги сеанс

01.10 «Детектив... детектив... детектив». Киноконцерт.
02.20 «Арзимаган хизмат». Телевизион бадиий фильм («Молдова-филм»).

Якшанба, 21

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Фил йўқолди». Бадиий фильм («Центрнаучфильм»).
10.15 ЎзТВ жавонидан. «Имон». Видеоспектакль.
12.15 «Инсон саломатлиги ва атроф муҳит».
12.55 «Дўстлик» программаси. «Ягона оилада».
13.55 «Матонатли кишилар».
14.40 «Мулоҳаза». Жумҳурият ашула ва рақс ансамбллари кўригининг якунлари.
16.10 «Алифбо сабоқлари».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 Бокс. С. Жаксон хотира соврини учун Бутуниттифоқ турнир.
18.50 «Мультипанорама».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Тилимиз — бизнинг дилимиз». Бадиий-мусиқий кўрсатув.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Тилимиз—бизнинг дилимиз». Бадиий-мусиқий кўрсатувнинг давоми.
21.20 Тижорат хабарлари.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!».
23.00 «Қора ўқ». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
10.15 «Мўъжиза-алифбо».
10.50 «Саховат улашиб. Мусиқа сабоқлари». Фильм-концерт.
11.55 «Чукотка бошлиғи». Бадиий фильм (рус тилида).

* * *

18.10 Кўрсатувлар тартиби.
18.15 «Чукотка бошлиғи», Бадиий фильм (рус тилида).
19.40 «Хотира». Сайдали Вализода таваллудининг 90 йиллигига.
20.30 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
21.00 «Гулчин». Концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.00 «Таронахои Фарҳоди дарё».
23.20 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

8.30 Спорт ҳамма учун.
8.45 II Бутуниттифоқ Рерих учрашувлари. Челябинскдан кўрсатилади.
9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.00 «Здоровье».
13.45 «Мусиқий киоска».
14.15 Аэробика. Кўрсатувни Америка актрисаси Джейн Фонда олиб боради.
15.15 «Маримба Понес» болалар ансамблининг чиқиши (Япония).
15.45 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Вук». Мультфильм (Венгрия).
17.15 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
18.30 Мультфильм.
18.45 «Чилпарчин». Телевизион спектакль премьераси. А. Аверченко ҳикоялари асосида.
20.25 1990 йил қўшиқлари.
21.30 «Время».
22.00 «Оддий ва мангулик ҳақида».
22.15 «Маппет-шоу». Кўп серияли телевизион қўғирчоқ фильм-концерт премьераси. 5 ва 6-серия лар (Буюк Британия).
23.05 «А» программаси.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.50 Мультфильмлар: «Эртак айтиб беринг, доктор». 1, 2 ва 3-фильмлар.
9.30 «Берегиня» украин қўшиқлари студиясининг концерти. Киевдан кўрсатилади.
9.55 «Она-замин ташвишида» туркумидан телевизион ҳужжатли фильмлар: «Айтиб адоғига етиб бўлмайди» (Киев), «Ўрмоннинг яратилиши» (Уфа).
10.35 Рақсга таклиф. Фортепьяно куйларидан концерт. РСФСР халқ артисти Н. Петров ижро этади.
11.15 «Ойдаралик яккаҳоким». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Ёнғоқ дарахтини асраб қолиш ҳақида (Ашхобод).
11.25 «Объектив».
12.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
13.05 «Земляника мамлакатининг сири». Мультфильм.
13.25 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Ю. Белянкин фильмлари. «Георгий Свиридов» («Экран»).
14.25 Коллаж.
14.30 Волейбол. Жаҳон чемпионати. Эркаклар. Венесуэла—СССР терма командалари. Бразилиядан кўрсатилади.

●

15.00
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ
«Замандас» кўрсатуви

●

17.30 «Планета». Халқаро программа.
18.30 «ТФ» студияси.
20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Фил Хортон». 2-қисм.
20.45 «ТФ» студияси.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

* * *

23.00 «ТФ» студияси.
01.00 «Ялта-90» автораллиси.

ТОШКЕНТ оқшоми

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

140.390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690, Д — 2201
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.